SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - OKTOBER 2015
NUMMER 5 - JAARGANG 94

REDACTIONEEL

Ben Zonneveld

BEPALING GENOOMGROOTTE VAN DE NEDERLANDSE FLORA

Zoals u ongetwijfeld ondertussen weet, ben ik al een paar jaar bezig om de hoeveelheid DNA per kern (de genoomgrootte) van allerlei planten te meten. Ik heb dat behalve van allerlei bolgewassen, coniferen en cycassen, ook gedaan van alle haworthia's en gasteria's. Tot zover de connectie met succulenten. In plaats van het aflezen van stukjes DNA, zoals bij de barcodering, wordt de totale hoeveelheid DNA per kern gewogen. Dit blijkt vaak een uitstekend middel te zijn om een soort op naam te brengen. Het voordeel van deze methode is dat het snel en goedkoop is. Het nadeel is dat het minder goed verwantschappen tussen soorten aangeeft. Nadat ik zo de genoomgrootte van een aantal genera had gepubliceerd, vroeg ik me af hoeveel planten van de Nederlandse flora in mijn lijst 'Overigen' stonden. Dat bleken er 600 te zijn. In mijn onschuld dacht ik dat ik dan al halverwege was, dus waarom dat niet afmaken. Ik had me echter aardig verkeken. Toen ik alle planten die in de Flora van Heukels worden genoemd op een rijtje had gezet, bleken het er ruim 2200 te zijn! Dat heeft me er niet van weerhouden om het toch te proberen. Ik ben nu tot 1850 soorten gekomen. Dat betekent dat er nog 350 te meten zijn. Echter wat overblijft zijn de echt zeldzamere soorten.

Op dit moment werkt een klein groepje floristen mee aan het verzamelen van het materiaal. Zij ontvangen regelmatig een actuele lijst met de soorten die nog gevraagd worden. Er kunnen 50 planten per dag (met uitwerkingen: per week) worden verwerkt. Aangezien de meeste cactus- en vetplantenliefhebbers verder kijken dan hun succulente neus lang is, zijn er onder u vast mensen die ook veel van de Nederlandse flora afweten. Ik wil dan bij deze een oproep doen om je aan te melden (ben.zonneveld@naturalis.nl). Je krijgt dan per kerende post een lijst toegestuurd van de planten die ik nog zoek. Kies soorten uit de lijst en ga op pad. Heb je de soort gevonden, verzamel dan een stukje van de plant. Alle levende delen van een plant kunnen gebruikt worden: blad, bladsteel, stengel, zaad of wortel. Een bloemetje helpt om de juistheid van het verzamelde materiaal te kunnen controleren.

Wikkel het verse plantendeel in vochtig, niet nat krantenpapier en dan losjes in een plastic zakje. Er moet lucht bij kunnen, dus sluit het zakje niet af. Het beste kan het materiaal in de koelkast worden bewaard. Het materiaal met naam en vindplaats kan naar het volgende adres worden gestuurd:

B.J.M. Zonneveld, Naturalis, sectie botanie, Postbus 9517, 2300 RA Leiden.
Bij voorbaat bedankt!

MAMMILLARIA HAHNIANA

DE VLOKKIGE KRANSCACTUS

Theo Heijnsdijk

Een paar, niet door Britton en Rose vermelde, kranscactusjes, maar die den laatsten tijd uit Mexico werden ingevoerd en in verzamelingen opgenomen, zijn de Kogeltjes-Kranscactus, (Neomammillaria Herrerae), keurige kleine, witte balletjes vormend, die naast elkander door uitstoeling ontstaan; en de Vlokkige-Kranscactus (Neomammillaria Hahniana), een ietwat plat kogelcactusje, met zijdeachtig-dunne, korte en lange, witte haren, die het plantje een bijzonder uiterlijk verleenen. De bloempjes zijn klein en worden als van roode kleur beschreven.

Tot zover de tekst van A.J. van Laren in het Verkade album "Cactussen" uit 1931. Zie de afbeelding.

Mammillaria hahniana is ontdekt door de Duitse kunstschilder/plantenliefhebber Ferdinand Schmoll (1879, Keulen – 1950). In het begin van de 20e eeuw vertrok hij naar Mexico en hij verwierf daar faam als schilder van landschappen. Rond 1919 bezat hij een huis in de omgeving van Mexico's grootste meer, het Chapalameer, op de grens van de staten Jalisco en Michoacán. In 1920 begon hij samen met zijn vrouw Carline Wagner, een biologe, een cactuskwekerij in Cadereyta in de staat Querétaro. Deze kwekerij, Quinta Fernando Schmoll, bestaat nog steeds. Het logo (afb.1) doet denken aan het logo van onze vereniging Succulenta.

In het vroege voorjaar van 1929 heeft Schmoll op een van zijn zoektochten op een berghelling op een hoogte van ongeveer 2000 meter *M. hahniana* gevonden. In april 1929 volgde de beschrijving door Erich Werdermann in het Monatsschrift der Deutschen Kakteen-Gesellschaft. Werdermann was in die tijd de voorzitter van deze vereniging. Het artikel droeg de titel: "Eine neue greisenhauptähnliche Mamillaria aus Mexiko" en de bijbehorende foto (afb.2) toonde een plant die inderdaad veel weg had van een grijsaardcactus (*Cephalocereus senilis*). Overeenkomstig de wens van Schmoll werd de plant genoemd naar Adolph Hahn die vanaf 1913 een cactuskwekerij had in Berlin – Lichterfelde Süd. De planten die Werdermann onder ogen kreeg waren tot 9 cm hoog bij een diameter van 10 cm en ze droegen zaadbessen maar geen bloemen. Daar moest nog heel even op gewacht worden. In september 1929 verscheen in 'Succulenta' een stukje van G.D. Duursma over *M. hahniana*. Hij had bij de firma De Laet in België een groot aantal importen zien

Afb. 1: Het logo van de cactuskwekerij anno 1920 van Ferdinand Schmoll in Mexico doet denken aan het logo van Succulenta

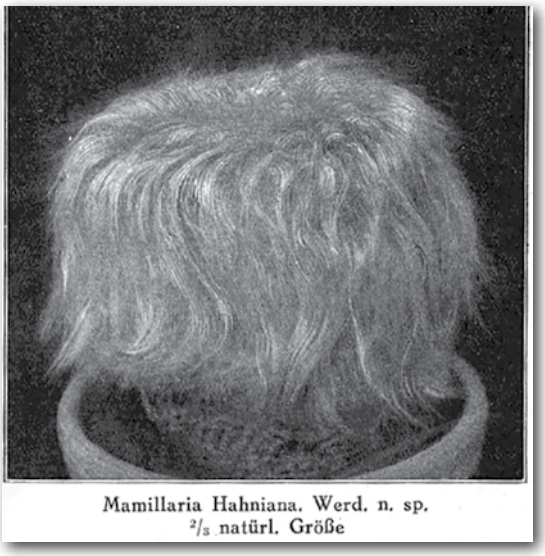

Afb. 2: De foto bij de beschrijving van Mammillaria hahniana in het Monatsschrift der Deutschen Kakteen-Gesellschaft van april 1929

staan waarvan er een welgeteld één bloempje droeg (afb. 3). Maar het was wel de eerste publicatie met foto van een bloeiende *M. hahniana*.

Adolph Hahn was er vast ook erg trots op dat de plant zijn naam droeg. Een foto van een fraai bloeiend meerkoppig exemplaar sierde voortaan zijn catalogi (afb. 4).

Volgens de oorspronkelijke beschrijving groeit de plant in groepen, zelden

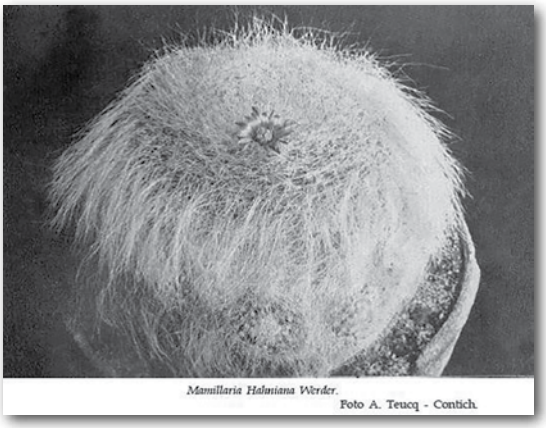

Afb. 3: De eerste publicatie van een foto van een bloeiende Mammillaria hahniana in de Succulenta van oktober 1929

Afb. 4: De catalogus 1932 van kweker Adolph Hahn met een foto van een bloeiende Mammillaria hahniana op de omslag

alleenstaand. De axillen zijn witwollig en ze dragen meer dan 20 borstelige witte haren van ongelijke lengte waarbij de langste 3,5 tot 4 cm kunnen worden. De areolen dragen 20 tot 30 witte haren (randdoorns) die 5 tot 15 mm lang zijn en één (zelden 2 tot 4) middendoorn die hooguit 4 mm lang is en een roodbruine punt heeft. De middendoorns vallen later af. Het plantensap is melkachtig.

De rode vruchtjes die Werdermann zag waren slechts 0,5 tot 0,7 cm lang en aan het uiteinde bekroond met de bloemresten. De vuilbruine bijna peervormige zaden waren 1 tot 1,5 mm lang.

Werdermann merkte nog op dat de plant gehuld is in een soort dubbele witte bekleding. De eerste laag wordt gevormd door de haarachtige randdoorns en de tweede door de nog

Afb.5. De vruchten rond de kop van de plant doen denken aan de kaarsjes op een verjaardagstaart, vandaar de naam "Birthday Cake Cactus"

Afb. 6. Ferocactus glaucescens, Mammillaria hahniana, Agave xylonacantha en een Hechtia op een heuvel in het grensgebied van San Luis Potosí en Querétaro (foto Bertus Spee)

Afb. 7 Close-up van de bloeiende Mammillaria hahniana van afb. 6 **(foto Bertus Spee)**

langere axilharen die door het eerste kleed heen groeien en dan naar beneden afhangen.

In latere publicaties worden de bloemen beschreven als purperkleurig met geelwitte stamper.

De gelijkenis met de grijsaardcactus ('Old Man Cactus') is de reden dat de plant vaak als 'The Old Lady' aangeduid wordt. Minder mooi vind ik 'Old Lady pincushion' waarbij 'pincushion' (speldenkussen) als algemene aanduiding voor een bolvormige mammillaria gebruikt wordt (haakdoornige mammillaria's worden fishhook genoemd). Een andere naam is 'Birthday Cake Cactus' en dat heeft betrekking op de rode vruchtjes die als kaarsjes op een taart rond de kop van de plant staan (zie afb. 5).

In oudere literatuur komen we enkele variëteiten tegen. De bekendste zijn var. *giselana*, ook vaak als *giseliana* geschreven (beschreven in 1935 door Neale), met tot 40 randdoorns en waarbij de haren in de axillen tot 1,5 cm lang zijn en de var. *werdermanniana* (beschreven in 1945 door Schmoll en Craig) waarbij de axilharen tot 2,5 cm lang zijn en waarbij de stamper rozebruin is. Beide variëteiten worden tegenwoordig gezien als synoniem aan de typesoort, *M. hahniana* subsp. *hahniana*. Daarnaast zijn er diverse mammillaria's die oorspronkelijk als afzonderlijke soorten beschreven werden maar die nu als ondersoorten (subspecies) van *M. hahniana* gezien worden. Dat zijn *M. bravoae, M. mendeliana* en *M. woodsii*. De laatstgenoemde met axilharen tot 2,5 cm lijkt nog het meest op de standaard hahniana maar de randdoorns (haren) zijn slechts 0,4 tot 0,8 cm lang. De (meestal 2) donkere middendoorns waarvan de onderste 0,8 tot 1,6 cm lang wordt, steken mooi af bij het wit van de axillen. *M. hahniana* subsp. *mendeliana* verliest zijn randdoorns vrij snel en de 2 tot 4, later grijs wordende middendoorns

(tot 2 cm) zijn beduidend langer dan bij de typesoort. *M. hahniana* subsp. *bravoae* is kleiner (tot 6,5 cm hoog en breed), de randdoorns zijn niet haarachtig maar naaldvormig en 4 tot 7 mm lang. De (meestal 2) middendoorns zijn bruinig, 6 tot 8 mm lang en met een donkere punt. Ook *M. saetigera* wordt door diverse auteurs gezien als vorm of subspecies van *M. hahniana*.

Werdermann vermeldt in zijn beschrijving in 1929 over de vindplaats alleen dat de plant in Mexico op een hoogte van circa 2000 meter boven zeeniveau groeit. "Genauener Standort wird später bekanntgegeben". In zijn boek uit 1931 schrijft Werdermann: "Heimat: Mexiko, im Staate Queretaro, Sierra de Jalpan, an Felshängen über 2000 m hoch ins Gebirge gehend." Er zijn tegenwoordig meerdere groeiplaatsen bekend. Zij liggen op hoogtes tussen 750 en 2200 meter in de deelstaten Guanajuato, Querétaro, San Luis Potosí en Hidalgo. Daar groeit de plant op tamelijk steile hellingen.

Afb. 8. De axilharen van deze Mammillaria hahniana zijn tot 4,5 cm lang

Maar exemplaren met even lange haren als in 1929 door Schmoll gevonden zijn voor zover bekend in de natuur niet meer aangetroffen. Afbeelding 6, een foto van Bertus Spee, toont een groeiplaats in het grensgebied tussen San Luis Potosí en Querétaro op een heuvel bij Lagunillas (circa 12 km ten oosten van Arroyo Seco) waar *M. hahniana* groeit in het gezelschap van onder andere *Ferocactus glaucescens, Agave xylonacantha* en een hechtia. In afb. 7 zien we een close-up van de bloeiende *M. hahniana* van afb. 6. Deze groeiplaats ligt op een hoogte van ongeveer 1080 meter

In de IUCN Red List heeft de soort de status 'near threatened', bijna bedreigd. Deze status is gegeven in verband met het relatief kleine groeigebied. De voornaamste bedreigingen zijn het illegaal verzamelen en ontbossing. Omdat de afname van het aantal exemplaren niet zo erg sterk is vond deze organisatie het niet nodig om de kwalificatie 'vulnerable' (bedreigd) toe te kennen. Op de lijst van bedreigde soorten van de Mexicaanse overheid valt de soort wel in de

categorie ‘amenazada’ (bedreigd). Gelukkig liggen de meeste groeigebieden in beschermd gebied.

M. hahniana is makkelijk te kweken. Volle zon en een regelmatige watergift in de groeitijd zijn gewenst. In de winter uiteraard droog houden. Temperaturen tot -4 ^{0}C worden verdragen. Zaailingen kunnen al in het derde jaar bloeien.

In de cultuur hebben we graag exemplaren met zo lang mogelijke haren. De plant van afb. 8 heeft axilharen tot 4,5 cm. Het plantenlichaam zelf is 6,5 cm in diameter.

M. hahniana bloeit gemakkelijk en rijk. Nevelen in het voorjaar is bevorderlijk voor de knopzetting. Al in het vroege voorjaar schemeren de knoppen door de bedoorning heen (afb. 9). De bloemen contrasteren prachtig met de witte beharing (afb. 10). Er is ook een witbloeiende vorm (forma alba). Zoals van zoveel cactussen is er ook een cristaatvorm (afb. 11) in cultuur.

Literatuur:

Duursma, G.D. (1929). *Mammillaria hahniana* Werd., Succulenta 11(9): 187.

Laren, A.J. van (1931). Cactussen, Verkade’s fabrieken N.V.

Werdermann, E. (1929). Monatsschrift der Deutschen Kakteen-Gesellschaft, 1 (4): 77–79.

Maasdijk 11
6629 KD Appeltern
th.heijnsdijk@gmail.com

Van boven naar beneden:

Afb. 9. In het vroege voorjaar worden de bloemknoppen zichtbaar

Afb. 10. Mammillaria hahniana in volle bloei

Afb. 11. Een cristaat van Mammillaria hahniana

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Astrophytum capricorne subsp. niveum

De soort *A. capricorne* kent een vijftal verschillende vormen. De subspecies niveum is herkenbaar aan de stevige opstaande bedoorning en aan het dichtbevlokte witte plantenlichaam (niveum betekent besneeuwd). In de natuur komt ook een "nudum"-vorm voor, d.w.z. het plantenlichaam heeft geen witte vlokken, maar is gewoon groen. De planten kunnen vrij groot worden, 30-40 cm hoog. Ze bloeien regelmatig gedurende de zomermaanden.

Ze zijn prima uit zaad op te kweken en stellen weinig bijzondere eisen. Ze groeien goed in een mineraalrijk, leemachtig en doorlatend substraat. Tijdens de groei geven we ze regelmatig water en zetten ze op een zonnige luchtige plaats. In de winter houden we ze droog bij een minimumtemperatuur van 5 °C.

Het groeigebied van deze planten vinden we in de omgeving van Cuatrociénegas in de deelstaat Coahuila van Mexico.

Echinocereus gentryi

Hoog in de Sierra Madre in het oosten van Sonora, omgeving Barranca del Cobre, groeien deze planten, meestal op steile rotswanden. Door dit hoge voorkomen zijn ze niet kougevoelig en kunnen in de winter temperaturen rond het vriespunt verdragen.

Tegenwoordig worden ze als subspecies van *E. scheeri* beschouwd.

Ze groeien goed op eigen wortel in een grof mineraalrijk substraat. Tijdens de groei kunnen ze redelijk wat water verdragen. De lange roze bloemen verschijnen in het voorjaar en kunnen wel 4 tot 5 dagen bloeien.

Vermeerderen kan door zaaien. Ook stekken gaat goed, ze wortelen spoedig op vochtig grof zand of bims.

Mammillaria hernandezii

Een buitenbeentje onder de mammillaria's: ze bloeien namelijk in de vroege winter. De groeiplaats vinden we in centraal Oaxaca op een hoogte van zo'n 2000 meter in een kalkrijk gebied.

In cultuur zijn het niet de gemakkelijkste kostgangers. Een mineraalrijk, goed doorlatend substraat en een matige watergift zijn vereist. In de winter houden we ze boven de 5 °C en dan op zonnige dagen wat nevelen. Ze zijn behoorlijk spintgevoelig dus regelmatig controleren, vooral in het voorjaar.

Vermeerderen gaat vrij goed door zaaien. Op eigen wortel blijven ze mooi compact. Als ze geënt worden, worden ze wat groter en kunnen ook gaan spruiten.

Sedum sieboldii variegatum

In Japan komen ook enkele soorten sedum voor. Een hiervan is de vanuit een wortelstok groeiende sieboldii. Dat doet ook de variegate (bontbladige) vorm. Deze planten vormen jaarlijks 10-15 cm lange stengels met succulente blaadjes. De bloei vindt plaats in oktober - november. Ze bloeien op het uiteinde van de stengels. Na de bloei sterven de stengels af en dan vormen zich ook vanuit de wortelstok nieuwe rozetjes die daarna uitgroeien tot stengels.

Ze kunnen prima in een hangpot gekweekt worden in een mineraalrijk grondmengsel met ook wat humus. Met een regelmatige watergift en een zonnige plaats groeien ze probleemloos. In de zomer kunnen ze ook naar buiten. Volgens sommige boeken kunnen ze ook in de rotstuin aangeplant worden, maar daarmee heb ik nog geen ervaring.

Vermeerderen kan door het delen van de wortelkluit en via zaaien. Na de bloei kunnen we ze droog houden tot 0 °C, maar boven de 10 °C ook door laten groeien met dan een heel matige watergift.

Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele

SOCOTRA, DE 'GALAPAGOS' VAN DE ARABISCHE WERELD

Harry Jans

Socotra, een unieke plek op aarde waar nog iets valt te ontdekken. Hier ga je ver terug in de tijd.

In oktober-november 2012 ben ik samen met mijn vrouw naar Socotra geweest. Het eiland trok mijn aandacht door een foto op een vuilnisbak die ik zag in de botanische tuin in Edinburgh waar ik regelmatig kom. Op die foto was een bos te zien van drakenbloedbomen. Toen ik op het web Socotra had gegoogeld, was ik verkocht. Wat een bijzonder eiland en zoveel bizarre en mooie landschappen, fauna en flora. Daar moest ik heen. Mijn passie is eigenlijk de bergflora en daar reis ik de hele wereld voor af, maar nu stond Socotra op mijn 'to do' lijst.

Socotra is het grootste eiland van een archipel van vier eilanden. Omgeven door de Arabische zee en de Indische Oceaan, 350 km gelegen ten zuidoosten van Jemen en 250 km uit de kust van Somalië. Het eiland, dat net zo groot is als de provincies Utrecht en Flevoland samen, is niet van vulkanische oorsprong maar ontstaan door verschuiving van de landplaten van Afrika en het Midden-Oosten miljoenen jaren geleden. Hierdoor zijn grillige bergen gevormd tot 1503 m hoogte die hoofdzakelijk uit kalksteen of graniet bestaan. Vaak met vele spelonken en steile afgronden. Het landschap over het gehele eiland is heel divers. Van hoge bergen met veel groen tot gortdroge steenachtige vlaktes, zandwoestijnen, zilverwitte stranden, zandduinen tot 200 m hoogte, maar ook vindt men er wadi's met watervallen waar een rijke flora en bijzondere fauna te vinden is.

afb. 1: Dracaena cinnabari

Avontuur

Socotra betekent in het Soqotri "Markt van de medicijn" waarbij men verwijst naar het drakenbloed van de drakenbloedboom.

De bevolking leeft uitsluitend van de visserij, dadeloogst en het houden van geiten. Voor de rest wordt alles op het eiland geïmporteerd, voornamelijk uit Jemen. Een extra inkomstenbron voor dit eiland, sinds de bouw van het kleine vliegveld in 1999, is het toerisme. Avonturiers zoeken naar dit soort onbekende plekken op aarde waar de tijd heeft stilgestaan. Op Socotra vindt men (nog) geen enkele strandtent, parasol of hotelkolos. Wil je hier op avontuur dan kun je overnachten in de enkele primitieve hotels (er is nu ook één zeer goed hotel) in de hoofdstad Hadibo of op campingplaatsen die her en der over het eiland verspreid liggen. Deze campingplaatsen zijn zeer primitief en verwacht er geen sanitaire voorzieningen of elektra. De laatste 7 jaar heeft men enkele asfaltwegen aangelegd, maar de meeste wegen bestaan nog uit zand en stenen.

Door de geïsoleerde ligging en extremen in habitat zijn er veel endemen te vinden. (endemen zijn soorten die nergens anders ter wereld voorkomen). Zo zijn er van de 825 op Socotra voorkomende plantensoorten 307 uniek voor Socotra. Dat is met 37% een enorm aantal. Van de reptielen is hier zelfs 90% endemisch. Een goed voorbeeld hiervan is de drakenbloedboomgekko, die alleen voorkomt in de buurt van de drakenbloedbomen op Socotra. Er komen ook veel bijzondere vogels voor waarvan er 7 uniek zijn voor Socotra. Dit zijn o.a. de Socotraanse spreeuw en Socotraanse mus.

Homhil

Vanuit de hoofdstad Hadibo is het circa 1,5 uur rijden naar een van de meest bizarre landschappen van Socotra. Via een zeer steile, onverharde weg kom je aan op Homhil. Het hele landschap

bestaat hier uit extremen. In de rotsachtige grond staan o.a. de wierookboom (frankincense) (*Boswellia elongata*) met hun karakteristiek-grillig gevormde takken. Deze bomen scheiden een soort hars af dat al vele duizenden jaren in de Arabische wereld als medicijn en reukstof gebruikt wordt. De hars wordt op hete kooltjes gelegd en zo ontstaat de speciale geur die wel wat aan wierook doet denken. Het landschap van Homhil is afwisselend vlak en dan weer met steile rotsen. Omdat de kalkrotsen poreus zijn, verzamelt het regenwater zich daarin dat even verderop als een beekje weer tevoorschijn komt en diverse waterpoelen voedt. Tussen de Boswellia-bomen staan oeroude exemplaren woestijnrozen (*Adenium obesum* subsp. *socotranum*) die de meest merkwaardige vormen aannemen. Aan het einde van het plateau waar de stenige rode aarde overgaat in rotsen waant men zich op een andere planeet. Hier komen unieke flora en fauna naast elkaar voor. Naast de unieke drakenbloedboom en woestijnroos kun je hier de Socotraanse kameleon (*Chamaeleo monachus*) en de Socotraanse rotsgekko (*Pristurus socotranus*) vinden.

Drakenbloedboom

De drakenbloedboom (*Dracaena cinnabari*) is het symbool van het eiland en staat zelfs afgebeeld op de Jemenitische 20 Riyal munt. Het is een endemische boom die lijkt op een omgekeerde paraplu met prachtig vertakte, grillig gevormde takken die in het hooggebergte van Socotra verankerd staat in de rotsachtige grond. Men schat dat sommige

Van boven naar beneden:
Afb. 2: Drakenbloed van Dracena cinnabari
Afb. 3: Egyptische gier (Neophron percnopterus)
Afb. 4: Adenium obesum subsp. socotranum

bomen tussen de 700 en 800 jaar oud zijn. Omdat de boom geen jaarringen heeft maar een poreus hart dat meer op verdroogde kokosvezels lijkt is een juiste leeftijdsbepaling niet mogelijk. De boom dankt zijn naam aan de rode hars die door de eeuwen heen door de bewoners van de stam verzameld wordt. Om de stam te laten bloeden worden ronde verwondingen in de stam gemaakt. Je zult op het gehele eiland bijna geen boom zien zonder de littekens van de harswinning. De hars die door de boom rondom de wond afgescheiden wordt laat men indrogen. De harsparels, die er afgetikt worden, worden fijngemalen en aangelengd met iets water. Het zo ontstane drakenbloed diende als medicijn. Zelfs nu nog wordt het door de Soqotri als medicijn bij barende vrouwen gebruikt.

In het verleden kwam men uit alle windstreken naar Socotra toe om het drakenbloed, in droge vorm, te verhandelen. Als verfstof ging het naar de keizers van China, de gladiatoren in Rome gebruikten het in de arena en in de lak van de beroemde Stradivariussen is ook drakenbloed gemengd.

Op de glooiende hellingen van Firmihin tussen 1500 en 1600 m is de grootste concentratie van deze karakteristieke bomen te vinden. Hier vangen de grote groene scherpe bladeren de mist op die zich bijna elke dag op deze hoogte vormt. Maar hoe lang nog? Regeneratie vindt niet meer plaats omdat de geiten, een primaire levensbehoefte van de

Links:
Afb. 5: Adenium obesum subsp. socotranum

Rechts van boven naar beneden:
Afb. 6: Boswellia elongata
Afb. 7: Euphorbia spiralis
Afb. 8: Caralluma socotrana

Afb. 9: Adenium obesum subsp. socotranum en Boswellia elongata

Soqotri, alle zaailingen opeten. Een project dat 10 jaar geleden is gestart om op een kwekerij in Hadibo drakenbloedbomen op te kweken en te herplanten staat voorlopig on hold. 5000 stuks 10 jaar oude drakenbloedbomen staan klaar om herplant te worden. Financiën spelen hierbij de grootste rol. Maar er zal toch iets moeten gebeuren om de unieke bomen voor de toekomst te behouden.

Nog zeldzamer en ook endemisch is de komkommerboom (*Dendrosicyos socotrana*). Deze boom heeft een dikke stam waar het vocht in wordt opgeslagen. Omdat de geiten alle zaailingen opeten zie je op het hele eiland alleen maar zeer oude volwassen exemplaren en hoe lang nog?

Woestijnroos

Vreemde gedrochten, dat zijn de vaak in elkaar vervlochten dikke stammen van de woestijnroos (*Adenium obesum* subsp. *socotranum*). Gegeseld door de stormen die van april tot september het gehele eiland teisteren en gehard door de extreem hoge temperaturen. Net als de ook bekende baobabs slaan zij vocht in hun stam op voor droge tijden. Daarom kunnen ze groeien op plaatsen waar andere vegetatie het laat afweten. Tussen rotsspleten, verticale richels en andere extreme standplaatsen voelen ze zich thuis. Omdat ze giftig zijn worden ze niet door geiten gegeten. Ook de inheemse bevolking heeft geen toepassing voor deze gedrochten. Dat is goed te zien, want ze komen werkelijk massaal op het gehele eiland voor. De gladde stam, die qua kleur varieert van grijs tot goudbruin, kan zulke vormen aannemen dat ze niet zouden misstaan in welke sciencefictionfilm dan ook. Maar de bloemen maken veel goed. Grote roze bloemen worden aan de uiteinden van de korte, vaak bladerloze,

Foto's van de schrijver

takken gevormd. Deze ondersoort komt alleen op Socotra voor, maar andere soortgelijke planten kun je ook vinden in droge gebieden van Oost-Afrika. Enkele soorten worden tevens als bijzondere kamerplant aangeboden.

Bijzondere endemen

Een van de meest bijzondere succulenten, zeer zeldzaam en genoemd naar het eiland is *Socotrella dolichocnema*. Pas in 2002 gevonden en in 2004 officieel beschreven. Het is een niet veel voorkomende plant en het is werkelijk zoeken naar een speld in een hooiberg. Zij groeit op zeer rotsachtige gebieden die echt pal in de zon liggen rond de 720 m. De planten bloeien met mooie diepgele bloemen met kleine rode strepen rond oktober-november. In haar nabijheid zijn nog meer extremen te vinden zoals *Sarcostemma socotranum, Echidnopsis socotrana, Portulaca quadrifida, Euphorbia schimperi* en *Euphorbia socotrana* die op hogere leeftijd een echte boom vormt.

Een andere tot de verbeelding sprekende plant is C*aralluma socotrana* met werkelijk prachtige felrode bloemen. Je vindt ze verspreid over een groot gedeelte van het eiland en natuurlijk altijd in de volle zon.

Kraaien

Op Socotra komen geen kraaien voor. Toch is er een vogelsoort die zich door de jaren heen in grote aantallen gevestigd heeft als "vuilopruimer". De Egyptische gier (*Neophron percnopterus*) vind je werkelijk overal op het eiland. Van de toppen in het Haggehergebergte tot midden in de hoofdstad Hadibo. In groepen van wel 20 of meer wachten ze geduldig op het visafval bij de vismarkt of de voedselresten bij een campingplaats.

Afb. 10: Socotrella dolichocnema

Afb. 11: Echidnopsis socotrana

Duinen en stranden

De landschappen op Socotra zijn extreem en zeer divers. Nabij Qalansiyah in het westen van Socotra vind je Ditwah lagoon, een van de mooiste lagunes van het eiland. Het turkooise water van de lagune wordt omgeven door spierwitte stranden en hoge duinen. In de lagune leven pijlstaartroggen. In het oosten direct langs de kust zijn duinen te vinden die tot wel 200 m hoog tegen de rotsen lijken te zijn opgeworpen. Het zand is zo wit dat je zou denken dat het suiker is.

Toekomst

Socotra is nu nog onbedorven en verrassend, maar hoe lang nog? Hotelketens en touroperators staan te trappelen om Socotra te exploiteren. De inheemse bevolking wil echter haar eigen identiteit behouden. Ze staan immers dicht bij de natuur. Enkele jaren geleden wilde de Jemenitische regering een nieuwe asfaltweg aanleggen dwars door een reservaat waar de zeeschildpadden hun eieren leggen. De vele protesten van de Soqotri hebben ervoor gezorgd dat men een ander, veel duurder tracé heeft gekozen om zo de schildpadstranden te beschermen. Een comité van bewoners praat mee over de ontwikkeling van hun eiland.

Socotra staat sinds 2008 op de UNESCO werelderfgoedlijst en dat is niet voor niets. Op de wereld zijn nog maar enkele plaatsen die zo onbedorven zijn. Socotra is er daar beslist een van. Laten we hopen dat het ecotoerisme dat ook hier in opkomst is geen sporen achterlaat in deze unieke wereld.

Literatuur:

Boggs, R. (2009). The lost world of Socotra (160 pagina's).

Cheung, C. en De Vantier, L. (2006). Socotra, a natural history of the Islands and their people (393 pagina's).

Lodé, J. (2010). Succulent plants of Socotra (58 pagina's met veel foto's).

Miller, A.G. en Morris, M. (2004). Ethnoflora of the Soqotra Archipelago, Royal Botanic Garden Edinburgh (757 pagina's, veel foto's, standaard flora voor Socotra.

Meer informatie en foto's van Socotra kunt u vinden op mijn website:
www.jansalpines.com

K.H. PRESTLÉ 90 JAAR

Annette Soesanto en Paul C. Laney

Karl-Heinz Prestlé, of zoals de meeste cactusliefhebbers hem noemen: K.H., vierde op 22 juni 2015 zijn 90ste verjaardag. Een mooie gelegenheid een artikel aan deze cactusliefhebber in hart en nieren te wijden.

Karl-Heinz werd in Wuppertal, Duitsland geboren. Vanwege zijn werkzaamheden als chemisch analist bij Glazurit verhuisde hij met zijn gezin in 1956 naar Baarn, en later naar Veghel, waar het gezin in de grote tuin de liefde voor bloemen en planten kon verwezenlijken.

Dankzij een kleine cactus, die zijn vrouw van de tandarts gekregen had, raakte Karl-Heinz in de ban van cactussen en vetplanten. In de loop der jaren evolueerde zijn cactushobby voornamelijk in de richting van de geslachten *Frailea, Notocactus* en *Gymnocalycium*. Hiervoor reisde hij regelmatig naar Uruguay en Brazilië om deze planten in de natuurlijke omgeving te bestuderen. Zijn observaties deelde hij wereldwijd met andere liefhebbers, wat resulteerde

Afb. 1: "K.H." te midden van zijn planten

Afb. 2: De oorspronkelijke foto uit 'Schelle, Ernst. Handbuch der Kakteenkultur, kurze Beschreibung der meisten gegenwärtig im Handel befindlichen Kakteen, nebst Angabe zu deren Pflege; für Gaertner und Kakteenliebhaber. Stuttgart, Ulmer, 1907' op pag. 179-180

in vele foto's, dia's, voordrachten, tijdschriftartikelen en boeken. Zijn hoofdwerk 'Die Gattung Frailea Br. & R.' uit 1998 is inmiddels als digitale versie toegankelijk.

Karl-Heinz was ook meer dan 50 jaar lid van Succulenta.

Ter gelegenheid van zijn 90ste verjaardag publiceren we hier een van zijn artikelen.

Het ontwerp van de volgende tekst werd al begin 60er jaren van de vorige eeuw getypt. Ter gelegenheid van het jubileum van de Cactusvereniging Internoto in het jaar 2000 ontstond daaruit het artikel "Ein unentdeckter 'rot' blühender Notocactus". Het historische verhaal van de "roodbloeiende" Notocactus in een oud boek geeft blijk van Karls vroege liefde voor cactussen en zijn opmerkzame blik. De tekenaar van de Echinocactus concinnus (Pieter Hendrik Schor, 1879-1945) had voor Pette's Cactus-album de beschrijving van Duursma 'van binnen zijdeachtig glanzende kanariegele bloemen, welke

Afb. 3: De afbeelding van N. concinnus zoals deze in Pette's "Cactus Album" stond

aan de buitenzijde karmijnrood gekleurd zijn en donkerder middelstrepen vertonen' op zijn eigen wijze geïnterpreteerd en de zwart-wit foto van De Laet enthousiast met te veel rood ingekleurd, waarbij hij met artistieke vrijheid bovendien bedoorning en areoolbewolling veranderde.

Maar goedmoedig neemt Karl het hem niet echt kwalijk, heeft de kunstschilder immers zo de wensdroom van elke verzamelaar, een geheel roodbloeiende *Echinocactus/Notocactus concinnus*, op papier getoverd!

Wolfgang Prauser, de huidige voorzitter van Internoto, bracht het volgende onder de aandacht: De oorspronkelijke zwart-wit foto van de betreffende *Echinocactus concinnus*, met een stempel van botanicus Franz De Laet (Contich, België) in de linker onderhoek, en stempel van Louis Gerstner (Graphische Kunstanstalt, Leipzig) in de rechter onderhoek, werd al in 1907 door Ernst Schelle, universiteitstuinier in Tübingen gepubliceerd met de enthousiaste beschrijving *'ca. 7:7 cm großen Blüten, deren äußere, rückgebogene Blumenblätter schön rot gefärbt sind, mit dunklerem Mittelstreifen, dann folgen gelbe mit rotem Mittelstreifen und innen herrlich glänzende, reingelbe. … selbst die*

Fäden sind in zwei Farben vorhanden, außen gelbe, innen rote, die Beutel sind gelb, der Griffel unten rot, oben gelb, die Narben dunkelrot – also die ganze Blüte ein reines Farbenspiel'. (Vert.: ca. 7 bij 7 cm grote bloemen, waarvan de buitenste, teruggebogen bloembladen mooi rood van kleur zijn, met een donkere middenstreep, dan volgen gele met een rode middenstreep en binnenin prachtig glanzende, zuiver gele …… zelfs de helmdraden zijn in twee kleuren aanwezig, de buitenste geel, de binnenste rood, de helmknoppen zijn geel, de stamper aan de onderkant rood, bovenaan geel, de stempellobben donkerrood – dus de hele bloem is één geweldig kleurenspel.)

Hier volgt de tekst van het artikel uit Internoto van het jaar 2000

EIN UNENTDECKTER „ROT" BLÜHENDER NOTOCACTUS

Während eines Besuches erhielt ich von einer Dame ein Bildchen aus „Pette's Album" für Kakteenliebhaber aus den Vorkriegsjahren um 1930, dass von G.D. Duursma bearbeitet wurde, einem bekannten niederländischen Vorsitzenden des Kakteenvereins Succulenta. Das Bildchen zeigt einen „rot" blühenden Notocactus Concinnus (Monv.) A. Berger es. Backeb., gezeichnet von P.H. Schor. Erst fiel mir an der Zeichnung überhaupt nichts auf, dann sah ich mir die Abbildung noch einmal genauer an. Die Blüten auf der Zeichnung waren wunderbar rot! Interessiert suchte ich das in meiner Bibliothek vorhandene Album heraus und blätterte nach. Auf S. 53 steht:

„Echinocactus concinnus (Monv.) wurde im Jahr 1839 aus Uruguay und Südbrasilien importiert. Der Cactus blüht im Frühjahr mit 7 cm langen und von innen seidenartig glänzenden, kanariengelben Blüten, die an der Außenseite karminrot gefärbt sind und einen dunklen Mittelstreifen besitzen. Wegen der schönen Form, der 6 cm hohen und 10 cm breiten Pflanze und den dankbar erscheinenden prächtigen Blüten trägt dieser Cactus den Namen „concinnus = zierlich" mit vollem Recht."

Der Zeichner irrte also nicht, sondern zeichnete der Beschreibung entsprechend, wobei er mit dem „Rot" natürlich etwas unvorsichtig war, so dass das „Gelb" der Innenseite nicht mehr in Erscheinung tritt. Da die Zeichnung den N. concinnus sehr gut wiedergibt und „rote" Blüten bei dieser Art der Wunschtraum jedes Sammlers wären, wird dieser Auszug aus dem antiquarischen Kaktus-Album sicher viele Leser erfreuen. Das wäre eine Species nova wie sie im Buche steht!

Summary (by Alan Butler)
K.H. Prestlé reports on a drawing of a N. concinnus (Monv.) from "Pette's Album for cactus collectors". The N. concinnus is shown here with red flowers. However the "red"of the flowers has been exaggerated by the artist compared with the plant's description. A N. concinnus with red flowers would be the dream of every collector.

In vertaling luidt de tekst:
Een onontdekte „rood" bloeiende Notocactus
Tijdens een visite gaf een dame mij een plaatje cadeau uit „Pette's Album voor cactus-liefhebbers „ bewerkt in de vooroorlogse jaren rond 1930 door G. D. Duursma, de bekende Nederlandse voorzitter van Cactusvereniging Succulenta [i.e. Nederlandsche Vereeniging van Vetplanten-verzamelaars]. Het plaatje toont

een „rood“ bloeiende Notocactus concinnus (Monv.) A. Berger es. Backeb., getekend door P.H. Schor. Op de eerste blik viel mij aan de tekening geheel niets op, toen bekeek ik de afbeelding nog een keer nauwkeuriger. De bloemen op de tekening waren prachtig rood! Geïnteresseerd zocht ik het album in mijn bibliotheek op en bladerde het door. Op p. 53 staat:

„Echinocactus concinnus (Monv.) werd in 1839 uit Zuid-Brazilië en Uruguay geïmporteerd en bloeit in het voorjaar met 7 cm lange van binnen zijdeachtig glanzende kanariegele bloemen, welke aan de buitenzijde karmijnrood gekleurd zijn en donkerder middenstrepen vertonen. Om de mooie vorm van het 6 cm hoge en 10 cm brede bolletje en aan de dankbaar verschijnende, prachtige bloemen, draagt zij haar naam „de sierlijke“ (concinnus = sierlijk) met het volste recht.“

De tekenaar vergiste zich dus niet, maar tekende naar de beschrijving, waarbij hij met het „rood“ natuurlijk enigszins onvoorzichtig was, zodat het „geel“ van de binnenzijde niet meer te voorschijn komt. Omdat de tekening N. concinnus heel goed toont en “rode” bloemen bij dit geslacht de wensdroom van elke verzamelaar zullen zijn, zal dit uittreksel uit een antiquarisch cactus-album zeker veel lezers verheugen. Het zou een waarlijke species nova zijn*!

*Het gezegde „wie es im Buche steht“ in de zin van „het is echt waar“ heeft betrekking op de Bijbel, David (Psalm 40,8) „Zie, ik kom; in de rol des boeks is van mij geschreven“

Karl-Heinz, we wensen je nog vele jaren toe.

Literatuur:

Duursma, G.D. (1931). Pette’s album voor cactus-liefhebbers en hen die het willen worden; plaatjes naar teekeningen van P.H. Schor. Omslagtitel: Cactus-album. Wormerveer: Pette’s Cacaofabrieken, p. 53 (tekst) en p. 66 (inplakplaatje).

Prestlé, K.-H. (2000). Ein unentdeckter „rot“ blühender Notocactus, Internoto 21(1/2), 71-72.

Prestlé, K.-H. (1998). Die Gattung Frailea Br. & R.. Uitgave in eigen beheer. http://www.cactuspro.com/biblio/de:prestle.

Schelle, E. (1907). Handbuch der Kakteenkultur, kurze Beschreibung der meisten gegenwärtig im Handel befindlichen Kakteen, nebst Angabe zu deren Pflege; für Gärtner und Kakteenliebhaber. Stuttgart: Ulmer, p. 179-180.

Afb. 4: Notocactus concinnus PR 75 van de Cerro de Montevideo

Foto W. Prauser

Annette Soesanto (dochter Prestlé)
Universitäts- und Landesbibliothek Münster
Dez. Historische Bestände / Historische Drucke
Krummer Timpen 3
48143 Münster

HET GESLACHT AGAVE – DEEL II

Fritz Hochstätter

Agave ondergeslacht Agave

Sectie Hibernicae Hochstätter, Serie Hibernicae Hochstätter

Deze serie omvat twee soorten die vroeger tot de Serie Salmianae werden gerekend. Het typerende kenmerk voor de serie is dat de bloeiwijze van de planten zich al tijdens de winterperiode begint te ontwikkelen. De aanwezige schutbladen geven bescherming tegen de kou. De bloemen verschijnen dan later in de lente.
De serie werd in 2015 beschreven (Hochstätter, 2015).
De typesoort is Agave gentryi.

Agave gentryi Ullrich

Planten solitair, soms met een uitloper, 140-170 cm diameter. De bladeren zijn groen tot wat blauwig, breed aan de basis, stijf en concaaf, 60-100 cm lang en 17-26 cm breed. De bladranden zijn hoornig en onregelmatig getand. Bloeiwijze elliptisch, 3-5 m hoog, dicht bezet met vlezige schutbladeren (een typisch kenmerk voor deze Serie). De talrijke gele bloemen verschijnen in het bovenste deel van de bloeipluim aan het uiteinde van de losjes en variabel staande takken en zijn 60-70 mm lang.

De langwerpige, donkerbruine, uit drie hokken bestaande doosvruchten zijn

Afb. 1: Agave gentryi in de Sierra Catorce, Mexiko **Foto: M. Bechtold**

Afb. 2: Agave montana in de Sierra de La Marta, Mexico **Foto: M. Bechtold**

60-70 mm lang en 20-25 mm breed. De glanzende zwarte zaden zijn 7-8 mm lang en 6 mm breed.

Agave gentryi komt wijdverspreid voor in Mexico; de typevindplaats ligt in de staat Nuevo Leon. Ze is verwant met de andere soort uit deze Serie, *A. montana*. De planten groeien op kalksteenhellingen, in beboste terreinen of in gebieden met struikgewas op 1800-2800 m hoogte. In deze onherbergzame gebieden kan het gedurende de wintermaanden behoorlijk vriezen.

In cultuur kan *A. gentryi* korte vorstperioden tot − 15 ^{0}C doorstaan, indien zij droog gehouden wordt.

Agave montana Villarreal

Deze soort werd in 1995 door Villarreal ontdekt; de nieuwbeschrijving volgde een jaar later. Het zijn solitaire planten, 90-125 cm hoog, 140-170

Afb. 3 Agave montana Tamaulipas, Mexico op 3000 m. **Foto E. Scherer**

cm diameter. De bladeren zijn geel tot groenig, elliptisch, variabel gerangschikt, 30-40 cm lang en 15-17 cm breed. De bladranden zijn onregelmatig getand. De roodachtig tot bruine eindstekel is 3-5 cm lang. De bloeiwijze is pluimvormig, smal tot eivormig, 3-5 m hoog. Bloemen talrijk, groen tot gelig, 60-70 mm lang, verschijnend in het bovenste deel van de pluim aan de uiteinden van de losjes en variabel staande takken. Bloembuis tot 20 mm lang.

De langwerpig, donkerbruine, uit drie hokken bestaande doosvruchten zijn 50-60 mm lang en 15-20 mm breed. De glimmend zwarte zaden zijn 5-6 mm lang en 3-4 mm breed.

Agave montana komt voor in de hogere bergregionen van de Sierra de La Marta in de Mexicaanse staat Nuevo Leon. Ze groeit op kalksteen hellingen in beboste gebieden op een hoogte van 3000 tot 4000 m.

Ze verdraagt, indien droog gehouden, korte vorstperioden tot -15 ^{0}C.

Agave ondergeslacht Agave

Sectie Hodgsoniae Hochstätter, Serie Hodgsoniae Hochstätter

De soorten in deze Serie kenmerken zich door vele zijscheuten, bladeren lineair tot lancetvormig, bloeiwijze kort langwerpig tot breed gerond, 3-6 m hoog.
Alle soorten in deze Serie worden gevonden in samenhang met precolumbiaanse archeologische plaatsen. Zij produceren nauwelijks zaad dat meestal dan ook nog niet kiemkrachtig is. Reproductie is derhalve voornamelijk mogelijk op vegetatieve wijze, meestal via zijscheuten (*A. murpheyi* produceert ook bulbillen op de bloeitakken). Dit is ook de reden dat de populaties relatief uniform zijn en alle planten binnen een populatie gelijktijdig bloeien. In tegenstelling tot de soorten uit andere Series vertonen de soorten van deze Serie kenmerken die erop duiden dat ze als voedselgewas werden gecultiveerd door de precolumbiaanse bewoners.
De typesoort van deze Serie is *A. murpheyi* Gibson.

Sleutel ter identificatie van de soorten van de Serie Hodgsoniae

1 a. Bladeren lineair, 50-65 cm lang en 6-8 cm breed, bloeiwijze 3-4 m hoog . . A. murpheyi

b. Bladeren lineair tot lancetvormig tot breed gerond, bloeiwijze 4-6 m hoog **2**

2 a. Rozetten 50-60 cm hoog en breed **3**

b. Rozetten 75-100 cm hoog en breed **4**

3 a. Bladeren lineair tot lancetvormig, 33-50 cm lang en 4-8 cm breed . . . . . A. yavapaiensis

b. Bladeren kort lancetvormig tot breed gerond, 28-47 cm lang en 5,5-13 cm breed . . . . . A. verdensis

4 a. Bladeren lancetvormig, 76-78 cm lang en 10-11 cm breed, bloemen 32-45 mm lang . . . . . A. phillipsiana

b. Bladeren lancetvormig, 50-75 cm lang en 7,5-9 cm breed, bloemen 47-67 mm lang . . . . . A. delamateri

Agave delamateri Hodgson & Slauson

De veelkoppige rozetten zijn tot 100 cm hoog en breed met vele rhizomateuze zijscheuten. De bladeren zijn lancetvormig, variabel aangelegd, grijs tot blauwig, 50-75 cm lang, 7,5-9 cm breed, het breedst onder het midden. De bruine tot grijze bladranden zijn onregelmatig getand. De bruine tot grijze eindstekel is 2,8-5 cm lang. De pluimvormige bloeiwijze is 4,5-6 m hoog. Bloemen crèmekleurig tot lichtgroen, langdurig vastzittend, 47-67 mm lang, zittend in de top van de bloeiwijze aan de onregelmatig staande, losse takken. De brede bloembuis is 11-16 mm lang. De doosvruchten zijn 3-hokkig, capsulair, tot 35 mm lang en 8-10 mm breed. Bloeitijd april tot juli.

Agave delamateri is extreem zeldzaam in de natuur. Slechts een paar kleine populaties komen voor in een geografisch geïsoleerd gebied in centraal Arizona in de Sierra Ancha Mountains boven Tonto Basin. Ze groeit op open hellingen en op open plekken in bossen op hoogtes tussen 700 en 1600 m. De nieuwbeschrijving uit 1995 is van de hand van Wendy C. Hodgson en Liz Slauson. Deze planten groeien te midden van vele andere succulenten en cactussen. Verwantschap met de allopatrisch groeiende *A. palmeri* en *A. fortiflora* is aanwezig, echter er zijn duidelijke verschillen in afmeting, vorm, blad en bloemstructuur. Hybridisatie met *A. chrysantha* is mogelijk. *A. delamateri* wordt ook gecultiveerd in de Desert Botanical Garden in Tucson, Arizona. Deze soort wordt beschouwd als een precolumbiaanse voedsel- en vezelplant, afkomstig uit zuidelijk Mexico. Ze werd ontdekt tijdens archeologisch onderzoek.

Agave murpheyi Gibson

De typesoort van de Serie Hodgsoniae werd in 1935 beschreven.

Agave murpheyi is monocarp. Ze vormt compacte rozetten met overvloedige zijscheuten, 60-80 cm hoog

Afb. 4: Agave delamateri (fh 1000.105) in de Sacred Mountains, Arizona

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Succulenta

VERENIGINGSNIEUWS

Dasylirion wheeleri op de vindplaats van Thelocactus ssp. conothelos argenteus bij La Ascension in Nuevo Leon, Mexico

Oktober 2015

In dit nummer:

Adressen	60
Verenigingsnieuws	61
Open kas Ubink	63
Cactussen weer populair?	67
Instellingen	68
Afdelingsactiviteiten	69
Nieuwe leden juli - augustus	69
Advertenties	70

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de 1e van de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen, Hoefstraat 9, 5345 AM Oss.
E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

Bestuur

Voorzitter:
Frans Mommers
Egyptering 18, 5152 MZ Drunen
Tel. 0416- 374393
E-mail: frans.mommers@gmail.com

Secretaris:
Peter Melis
Vincent van Goghlaan 31
5246 GA Rosmalen
Tel. 073 - 6499080
E-mail: melispeter@hotmail.com

Penningmeester:
Rob Feuth
Vecht 147, 2911 ER
Nieuwerkerk aan den IJssel
E-mail: rob.feuth@ziggo.nl

PR & Promotie:
Mireille Albeda-Riesenbeck
Johan van Arnhemstraat 15
6824 EN Arnhem.
Tel: 0654975126
E-mail: promotie@succulenta.nl

Vice-voorzitter:
T. Heijnsdijk
Maasdijk 11, 6629 KD Appeltern
Tel: 0487 - 542704
E-mail: th.heijnsdijk@gmail.com

Financiële Zaken

Betaling via de bankrekening van
Succulenta te Nieuwerkerk aan den IJssel:
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

Ledenadministratie

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministrateur:
Henk Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: ledenadministratie@succulenta.nl

Lidmaatschap

Nederland/België	€ 27,–
Ned./België jeugdleden	€ 13,50
Europa	€ 35,–
Buiten Europa	€ 40,–
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,–

Nieuwe leden ontvangen gratis de “Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten” door Ton Pullen ter waarde van € 5,–

Infomap

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:
Theo Heijnsdijk, Maasdijk 11,
6629 KD Appeltern.
Tel: 0487-542704.
E-mail: th.heijnsdijk@gmail.com

Advertenties

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29,50
1/4	pag	€ 45,50
1/2	pag	€ 72,50
1/1	pag	€ 125,00

VERENIGINGSNIEUWS

Rectificatie

Helaas is de gang van zaken tijdens de kascontrole verkeerd weergegeven in de notulen van onze laatste ALV. Deze notulen zijn gepubliceerd in het augustusnummer van Succulenta. De kascommissie is namelijk niet samengekomen en heeft ook niet gesproken met Henk Ruinaard. In plaats daarvan zijn Rob Feuth en Paul Laney samen op bezoek geweest bij Johanna Jongekrijg om aldaar de kascontrole te doen plaatsvinden. Met dank aan Johanna Jongekrijg die mij op deze vergissing opmerkzaam maakte.

Peter Melis, secretaris

Mededeling bestuur

In de loop van dit jaar is het bestuur een onderzoekje gestart naar de mogelijkheid de contributie voornamelijk via automatische incasso te innen. Dit om te kijken of het proces van contributie-inning vereenvoudigd kan worden.
Daartoe hebben we een flink aantal leden via de mail gevraagd hoe de bereidheid was. Bij de Nederlandse leden bleek dit rond de 70%, bij de Belgische rond 40%.
Op dit moment worden de facturen meegestuurd met het tijdschrift, hetgeen een relatief efficiënte en goedkope werkwijze blijkt.
Omdat met name Henk Roozegaarde bij de gevonden percentages nog met veel restwerk zou komen te zitten, hebben we als bestuur voorlopig afgezien van automatische incasso. Natuurlijk kunt u als lid zelf een automatische overboeking van de contributie regelen via de bank. Het makkelijkst werkt het als dit in januari plaatsvindt.

Rob Feuth, penningmeester

Aankondiging Algemene Ledenvergadering 2016

Tot grote vreugde van het bestuur heeft de afdeling Achterhoek bij monde van Henk Viscaal laten weten dat zij op zaterdag 23 april 2016 de organisatie van de ALV willen organiseren.
Noteert u deze datum alvast in uw agenda want deze ALV wordt gehouden in de kas van “Annie Cactus” en is een unieke gelegenheid om in dit mooie gedeelte van ons land met andere cactusliefhebbers in contact te komen.

Peter Melis, secretaris

INFOMAP

Aanvullingen en wijzigingen

Afdelingen:
De afdelingen Nijmegen heeft een nieuwe locatie voor de bijeenkomsten.
Dat is Helicon VMBO, Marga Klompélaan 37, 6532 SB Nijmegen
De voorzitter van dezelfde afdeling heeft een nieuw e-mailadres:
th.heijnsdijk@gmail.com

Op www.succulenta.nl staat de meest recente update van de infomap.

EVENEMENTEN

3 oktober
Opendeur Cactusflower bvba
Op 3 oktober van 9.00 tot 14.00 uur.
Cactusflower, Morenhoekstraat 18A
2840 Rumst België

OPEN KAS BIJ UBINK 6-7-2015

Tijdens de eerste tropische dag van het jaar werd door personeel en organisators bij handelskwekerij Ubink de schoongemaakte bedrijfshal van ca. 150 m omgetoverd tot een beursplein en zithoek met tafels en stoelen. Ondanks het gemis van de Amsterdamse afdeling waren wij deze vrijdagmiddag mooi op tijd klaar. Vanaf deze plaats wil ik de extra helpers van de afdelingen dan ook bedanken. Zowel vrijdag met de opbouw als zaterdag met het opruimen zijn deze handen toch onmisbaar.

Zaterdagmorgen vroeg, rond 7 uur, stonden de eerste handelaren al vol ongeduld te wachten tot de deur openging. Het lossen kon beginnen en binnen no time was het een enorm gesleep met planten en werd alles netjes op de tafels uitgestald. Helaas waren er drie handelaren die door ziekte deze dag niet konden komen, waardoor er wat extra ruimte te verdelen was. De bezoekers konden om 9 uur naar binnen en gingen zo snel als het maar kon op zoek naar planten die sommigen op hun lijstje hadden staan. Die aparte plantjes zijn natuurlijk zo weg. Gelukkig viel de temperatuur op deze dag in de kassen wel mee en kon men zonder al te veel gezweet langs de tafels wandelen waarbij dan ook veel succulenten werden gescoord. Voor volgend jaar moet men zeker wat meer tijd reserveren voor het bezichtigen van de kassen van Ubink. Bij de 50.000 m^2 die er al zijn, zal dan in het nieuwe gedeelte nog eens 5500 m^2 vol met planten zal staan.

Uitrusten kon men met thee of koffie die ook nu weer beschikbaar gesteld werd door de firma Ubink in de koffiehoek. Het bleef de gehele dag geanimeerd druk in die hoek. Deze keer was er overigens iets te vieren want er werd op een gevulde koek getrakteerd, dit vanwege het feit dat er voor de 25ste keer een open dag werd georganiseerd. In het verleden had de Amsterdamse afdeling hier wel haar jaarlijkse open dag

Een groot aanbod en een gezellige drukte op het beursplein in de kassen van Ubink

De dames van de koffie in het zonnetje gezet

die uiteraard veel kleiner van opzet was. Wij organiseren deze dag met enkele afdelingen van Succulenta op deze wijze nu voor de 10e maal.
Veel, heel veel liefhebbers en belangstellenden heb ik voorbij zien lopen, waarbij ook vele buitenlandse bezoekers niet ontbraken. Het was als vanouds weer erg gezellig. Wij kunnen als liefhebbers toch heel blij zijn dat zo'n beurs bij het grootste handelscentrum van Europa op succulentengebied kan plaatsvinden. Buiten succulenten verkocht Ubink o.a. ook potten, grond en oplosbare meststoffen. Verder had de

De inzendingen voor de plantententoonstelling en keuring

dochter van Gert en Joke Ubink met enkele andere vrijwilligers/sters het zaaigebeuren op zich genomen. Een gedeelte van het zaad was beschikbaar gesteld door Gerard Rutten van het Clichéfonds. Tevens was er een speurtocht uitgezet. En voor de allerkleinsten was er een western glijbaan.
De Succulenta pr-stand werd bemand door Jouke Grasman, Gerard Koerhuis en Mireille Albeda-Riesenbeck. Er meldden zich vier nieuwe leden aan. Zoals we gewend zijn zag alles er weer perfect uit bij Ubink, waarbij wij als organisatie de firma hiervoor heel hartelijk willen bedanken.

En er was ook weer de bekende plantenshow van succulenten, deze keer in de potmaat 15 tot 35 cm. Totaal 12 liefhebbers/sters brachten 40 planten op de tafels. Nadat Joop Blijleven alle inzenders en de meegebrachte soorten genoteerd had, kon het wuiven met de invulstrookjes beginnen waaraan 69 personen gevolg hebben gegeven. 10 soorten kwamen niet op het uitslagstrookje voor en 41 personen hadden een korte uitleg gegeven waarom ze hun nummer 1 het mooist vonden.
Eén iemand vond de plant van zijn moeder zo mooi dat hij vond dat zij wel een prijs verdiende. Haar inzending was een *Monadenium*. Een lieve reactie. Ook de oude bloeiende *Aztekium* met de notitie "Duidelijk heel veel liefde gehad", viel in de prijzen.
Voor de winnaars werden bekers en een succulent als prijs geschonken door de firma Ubink. Het prijzengeld wat daar bij hoorde en de bokaal werden gesponsord door Klaas Edelman uit Reeuwijk. Beiden worden hiervoor nogmaals hartelijk bedankt.
De Klaas Edelman bokaal ging dit jaar naar Jan van den Broek. 22 personen vonden zijn plant het mooist, waarbij iemand opmerkte: "Een prachtige plant, een sieraad in huis". Het betrof hier een *Adenium obesum* die goed in het blad zat, gesierd was met een mooie caudex en redelijk bloeide. Hij moest dus wel opvallen. Het totaal aantal punten wat deze plant kreeg was 83.
Drie inzenders brachten een *Abromeitiella chlorantha* mee, alsof het afgesproken was.

De winnende plant: *Adenium obesum*

Ook hier viel Jan in de prijzen want zijn plant was het grootst en het mooist volgens de ingevulde stroken. Hij ontving hiervoor de eerste prijs met een totaal van 43 punten.
De tweede prijs ging naar Nico Uittenbroek voor een *Aztekium ritterii*, waar hij 34 punten voor kreeg. Ook de derde prijs voor een mooi bloeiende *Pelecyfora aselliformis,* met een puntentotaal van 29, ging naar Nico. Hierbij maakte iemand de opmerking: “An attractive mature plant in flower and in good condition”.
De vierde prijs ging naar een Duitse inzender voor een getordeerde *Cereus peruvianus*. De heer Pies kreeg hiervoor 23,5 punten. Iemand maakte hierbij de opmerking: “Mooi, lijkt op een bergbeklimming van de Tour de France”. De vijfde prijs was ook weer voor Jan van den Broek met een bloeiende *Ferocactus glaucescens* waar hij 23 punten voor kreeg. Iemand merkte daarbij op dat hij of zij de vorm van de cactus mooi vond met de bloemen.
Normaal gesproken volgt hier een interview met de winnaar. Maar hier verwijs ik u naar Succulenta jaargang 90 no. 5, omdat hij in 2011 ook al een prijs won met een soortgelijke plant. Als aanvulling vertelde hij mij dat de planten ‘s zomers buiten staan, veel water in de groeitijd krijgen en om gezond te blijven een mengmeststof van 10-52-10. In september worden ze binnen gehaald maar niet gesnoeid. De laatste winter is zelfs het blad er aan blijven zitten. De caudex heeft inmiddels een doorsnede van ongeveer 21 cm.

Frans Mommers bedankt Joke en Gert Ubink

Na afloop van de prijsuitreiking bedankte de nieuwe voorzitter van Succulenta, de heer Frans Mommers, Gert en Joke Ubink voor hun bijdrage aan deze dag en bood aan beiden een presentje aan.
Aan Fons Arens, die de coördinatie van deze dag verzorgde, werd gevraagd hoe de dag was verlopen. Hij vertelde mij dat de handelaren tevreden waren en dat we ze op de eerste zaterdag in juni van 2016 weer terug zullen zien.
Na Appeltern en 10 jaar Ubink, hoop ik u volgend jaar misschien niet achter de tafel maar ergens in de hal of kas te ontmoeten. Wees in het komende jaar goed voor uw planten en breng ze eens mee.
Tot ziens

Nico Uittenbroek
Foto’s: Joop Blijleven, Nico Uittenbroek en Andre van Zuijlen

De auteur, Nico Uittenbroek, en op de rug gezien John Gander “The Opuntia man” uit Engeland bespreken de kwaliteit van de ingezonden planten voor de plantenshow

Kijkje in de privéverzameling van Gert Ubink

CACTUSSEN WEER POPULAIR?

Als ik zo de damesbladen en de advertenties van de nodige winkelbedrijven doorneem, moet ik bekennen dat er weer regelmatig cactussen en vetplanten worden gepromoot of dat er met een aanbieding wordt gestunt. Eveneens is er een verschuiving waar te nemen naar de grotere maten van planten. Zullen we het nu beleven dat de twee orchideeën in het vensterraam onder gaan doen voor twee cactussen in sierpot? Het is te mooi om waar te zijn!
Voor ons is het zaak om in de kas aanstaande liefhebbers een mooie verzameling te laten zien. Gezonde planten die netjes zijn gerangschikt op kleur, vorm en soort maar ook op grootte van laag naar hoog voor de dieptewerking. Kortom, goed en aantrekkelijk ogend voor bezoekers en een ware lust voor het oog. Daar dragen we de hobby mee uit en daarmee kunnen we mensen interesseren!
In het Westland trekt in het eerste weekend van augustus jaarlijks Het Varend Corso veel bezoekers. Met elk jaar een wisselend thema, waar de arrangeurs luchtig op kunnen inspelen. Een van de 50 deelnemende vaartuigen was dit jaar de dorpskern De Lier. Deze had het thema “Burning man” op de boot gebracht, een feest wat jaarlijks in de Black Rock Desert in de Nevada woestijn wordt gehouden en eindigt met het in de brand steken van de houten Wicker Man. Dit alles na een feestweek met allerlei dwaze en te gekke kunstuitingen.
De boot was opgemaakt met grote cactussen gesponsord door cactuskwekerij gebroeders van der Linden uit Honselersdijk. Deze grote cactussen in combinatie met de muziek en de danseressen waren goed voor de originaliteitprijs en oogstten veel bewondering!
Drie dagen lang trok de bonte stoet door Westlandse en de Delflandse sloten en vaarten terwijl de Lierse boot een week later deelnam aan de plaatselijke gondelvaart tijdens de Lierse feestweek. Kortom een mooi stukje promotie voor onze hobby en plantengroep!

Jan de Vreede

INSTELLINGEN

Verenigingsartikelen

Bewaarband voor Succulenta:
Nieuwe serie inbindbanden. Daar de oude banden op waren is er een nieuwe serie bewaarbanden besteld. De prijs is nu €8,50 per band. Te bestellen bij de boekenbeurs.

Wat betekent die naam?:
Een verklarend woordenboek: € 5,-

Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten:
Tweede druk (2002): € 5,-

Oude jaargangen Succulenta:
1955 tot 2000 € 5,- per jaargang
2000 t/m 2014 € 9,- per jaargang
Losse nummers € 2,50 per stuk

Buitenlandse tijdschriften:
Diverse jaargangen zijn verkrijgbaar. Op de website van Succulenta is een volledig overzicht te vinden.

CD-ROM's
CD-ROM Frans Noltee. Succulent plants of the Little Karoo. Prijs € 13,25

We verzenden ook
Kijk op de website naar de lijst met nieuwe boeken, zoek wat uit en mail naar:
w.a.alsemgeest@hetnet.nl
Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest,
Succulenta Boekenbeurs
Leeuweringerstraat 10A
3421AC Oudewater

Bankrekeningnummer Boekenbeurs:
IBAN Boekenbeurs:
NL84INGB0000706220
BIC: INGBNL2A
t.n.v. Succulenta Boekenbeurs
Tel. (0031)(0)348-471083,
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

Clichéfonds

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15
2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078
E-mail: zaden@succulenta.nl
Bankrekeningnummer Clichéfonds:
IBAN: NL22INGB0000014465
BIC: INGBNL2A
t.n.v. Beheerder Clichéfonds Succulenta te Pijnacker

Bibliotheek Succulenta

Bibliothecaris:
J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128
E-mail: keizer.zinsmeester@ziggo.nl

Succulenta's Website

www.succulenta.nl
Mireille Albeda-Riesenbeck
Johan van Arnhemstraat 15
6824 EN Arnhem
Tel. 0654975126
E-mail: promotie@succulenta.nl

Tijdschrift Succulenta

Hoofdredactie
Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573-452005
E-mail: hwviscaal@gmail.com

Ludwig Bercht, Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel. Tel. 0344-693321
E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

Redactiesecretariaat
Mevr. R. Maessen - Claessen
Weezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen
Tel. 024-3440425
E-mail: redactie@succulenta.nl

Verenigingsnieuws
Andre van Zuijlen
Hoefstraat 9, 5345 AM Oss
Tel. 0412-630733
E-mail: succulenta@home.nl

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
De Achterhoek	8 okt.	Ruilavond	A. Heijnen
	12 nov.	Reisverslag Jur Hardiek	0543-564314
Dordrecht	8 okt.	Lezing door Bertus Spee	J. Schotman
	12 nov.	Alles wat belangrijk is in de herfst	078-6164743
Drenthe	13 okt.	Dia-avond door H. Mecklenfeld	H. Mecklenfeld
	17 nov.	Lezing Coby Keizer-Zinsmeester	0523-683170
Eindhoven	12 okt.	Henk Ruinaard: USA reis 2013 in delen	H. Damsma
	9 nov.	Fotowedstrijd met beoordeling Joh. Roijers	040-2113595
Gorinchem-'s-Hertogenbosch	12 okt.	Nico Uittenbroek: Tussen Alpen en rotstuin	A. van Zuijlen
	9 nov.	Peter Melis over Zuid-Mexico	0412-630733
Gouda e.o.	15 okt.	Praatje bij een plant	N. Uittenbroek
	19 nov.	Jan Lubbers: Rondom de Middellandse Zee	0182-394068
Groningen en Ommelanden	15 okt.	Lezing Ulrich Dosedal over Ariocarpus, etc.	W. ten Hoeve
	19 nov.	Lezing Wolter ten Hoeve over Mexico 2015	0592-341660
Haag & Westland	27 okt.	Peter Beurskens: Mijn verzameling in 2015	J. de Vreede
	24 nov.	Aad Vijverberg over Zuid-Mexico	0174-620622
Maas & Peel	27 okt.	E. en N. Sarnes, Über den Altiplano	W. Rooijakkers
	24 nov.	Rolf Franke: de Dominikaanse Republiek	0492 528843
Nijmegen	6 okt.	Jos Huizer over Baja California	R. Maessen
	3 nov.	Tijs over pelargoniums	024-3440425
Tilburg	12 okt.	Kees van Berkel over Yucca's	J. van Veenendaal
	9 nov.	Nol Vervest over Notocactus	013-5341079
Voorne-Putten en Rozenburg	1 okt.	Geen bijeenkomst	P. Verschuren
	5 nov.	Lezing door Succulenta-lid	0627514935
Wageningen	8 okt.	Grote najaarsverloting	C. Geris
	12 nov.	Hans Huizing: Een gemengde verzameling	0318-417319
West-Brabant	17 okt.	Lezing Hans v.d. Hoeven met Tillandsia's	H. Schippers
	14 nov.	Jaarvergadering	0164-257905
Zaanstreek-Waterland	2 okt.	Plantenkeuring met Nico Uittenbroek	A. van Leeuwen
	6 nov.	Ludwig Bercht met Argentinië deel 2	0251-313544
Zeeland	30 okt.	Foto's Kenia van Leen Stolk	Herman Wezeepoel
	27 nov.	Lezing Mesems door Bertus Spee	0113-231067
Zuid-Limburg	6 okt.	Praatavond en foto's	W. Thissen
	3 nov.	Wolfgang Borgman: Kanarische Insel	043-3644612
Zwolle	13 okt.	Jan Lubbers: Het inrichten van een rotstuin	W. Adams
	10 nov.	Ludwig Bercht: Plantenflora van Paraguay	038-4227259

NIEUWE LEDEN JULI - AUGUSTUS

Nederland

111552	Mareels, Vincent	Nachtegaallaan 64	4461 RM	Goes
111551	Hoek, Jan	Kardeel 137	4941 LR	Raamsdonksveer
111553	Deckers, Andrea	Heust 53	5325 XB	Well Gld
111541	Caelen, Huub	Abdisstraat 49	6127 EK	Grevenbicht

Bericht van overlijden ontvangen van:

M. van den Broek te Made

SUCCULENT SOCIETY OF SOUTH AFRICA

Members of the SSSA receive the quarterly journal **ALOE**, which deals mainly with Southern Africa's very rich succulent flora. The journal is recognised as the premier succulent journal on the region.

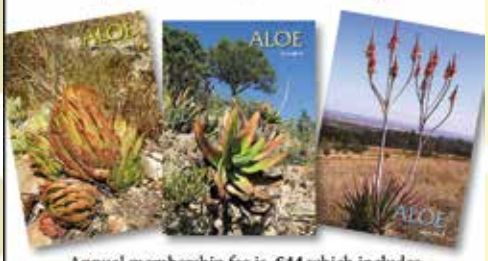

Annual membership fee is **€44** which includes airmail shipping. To become a member and subscribe to the journal visit our website

http://www.succulentsociety.co.za

or write to:

SSSA, PO Box 12580, Hatfield 0028, South Africa.
E-mail: gasteria@mweb.co.za
Tel & Fax: ++ 27 12 993 3588

Cactuskwekerij Lakerveld

Kom, zie en geniet van de rijkbloeiende Ariocarpussen in 6,5 cm potten tot 16 cm schalen

Lakerveld 89, 4128 LG Lexmond
Openingstijden: maandag van 12-17 uur, dinsdag t/m donderdag (eerst even bellen), vrijdag van 8-17 uur en zaterdag van 8-16 uur (mobiel 0657395397)
E-mail: info@cactuskwekerij.eu
website: www.cactuskwekerij.eu

Nieuwe website

succulenta

Onlangs is de vernieuwde website van Succulenta online gegaan. Dit is nog maar het begin want we hebben grote plannen. Dat betekent echter ook dat er nog veel werk moet worden verricht en daarvoor vragen wij uw hulp. Hebt u interesse om mee te werken? Neem dan contact op met Mireille Albeda (mireille.albeda@gmail.com) of Daniel Feenstra (daniel@feenstra.tv)

British Cactus & Succulent Society

Website:
http://www.bcss.org.uk

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
  Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
  Telephone: +44 (0) 1455 614410.
  Email: **membership@bcss.org.uk**

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen vetplanten en hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

en een diameter van maximaal 100 cm. Bladeren lineair, variabel staand, licht geelgroen tot blauwig, zwak kruis gebandeerd, toegespitst, 50-65 cm lang en 6-8 cm breed. De gegolfde bladranden zijn getand. De donkerbruine eindstekel is 1,2-2 cm lang. De bloeiwijze is pluimvormig, 3-4 m hoog. Bloemen wasachtig, lichtgroen tot purper, 65-75 mm lang, in de top van de

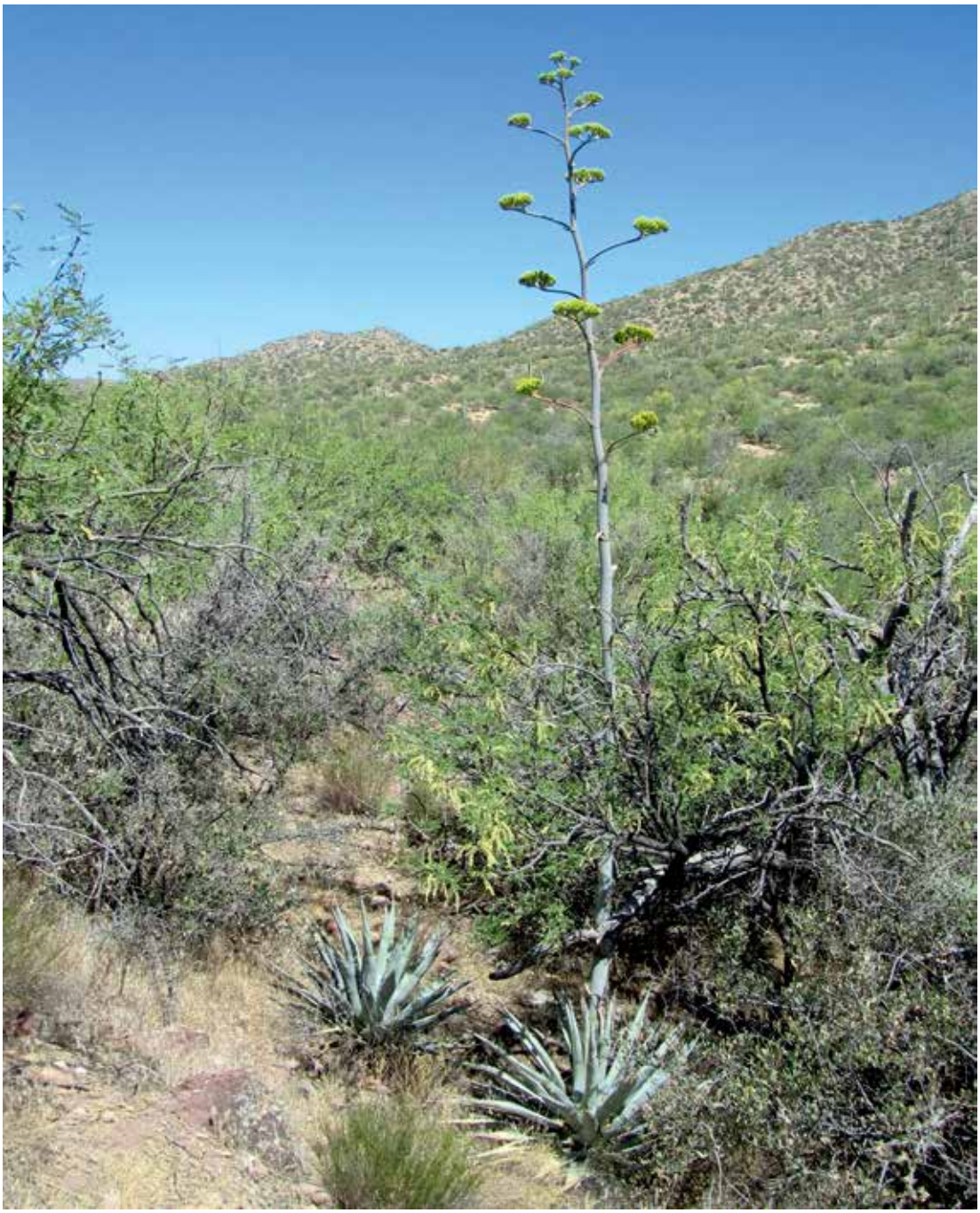

Afb. 5: Agave murpheyi, Arizona **Foto J. Hawker**

bloeiwijze aan variabel staande takken. De komvormige bloembuis is 16-20 mm lang. Doosvruchten ovaal tot langwerpig, capsulair, 3-hokkig, 5-6 cm lang en 2-2,5 cm breed. Zaden worden weinig geproduceerd, maar na de bloei worden vele bulbillen gevormd.

Agave murpheyi komt veelvuldig voor in Arizona en over de grens in Sonora, groeit in gevarieerde grondsamenstellingen op rotshellingen in woestijngebieden op 450-950 m hoogte. In de directe omgeving groeien vele andere succulenten en cactussen.

Door haar kleine rozetten en de korte, brede bladeren lijkt ze veel op de jeugdvorm van *A. chrysantha*. De soort schijnt deels geassocieerd te zijn met vroegere nederzettingen van de oorspronkelijke bevolking. In de natuur komt hybridisatie met *A. chrysantha* voor. Cultuurexemplaren zijn aanwezig in de Huntington Botanical Garden in San Marino, Californië.

Agave phillipsiana Hodgson

Hodgson vond deze agave in de Clear Creek Canyon, gelegen in het Grand Canyon National Park, Arizona en beschreef haar in 2001.

Agave phillipsiana vormt grote, open rozetten, 75-100 cm hoog en breed. Talrijke rhizomateuze zijscheuten worden gevormd. Bladeren lancetvormig, variabel aangelegd, groen tot blauwig, 76-78 cm lang en 10-11 cm breed. De bruine tot grijze bladranden zijn onregelmatig getand, de gelijkgekleurde eindstekel is 2,5-4 cm lang. Bloeiwijze pluimvormig, 4,5-5 m hoog. Bloemen groen tot crèmekleurig, 32-45 mm lang, verschijnend aan de top van de

Afb. 6: Agave phillipsiana (fh 1000.104) in de Verde Valley, Arizona geobserveerd door Wendy Hodgson en Jon Hawker

bloeiwijze op onregelmatig aangelegde losstaande takken. Bloembuis 15-20 mm lang. Bloeiperiode van augustus tot september.

Agave phillipsiana is endemisch in de Grand Canyon, waar ze voorkomt op open rotsige hellingen en in open bos op een hoogte van 700-1150 m. In Tapeal Creek groeit ze op een hoogte van 1090 m tezamen met *Sclerocactus parviflorus* ssp. *havasupaiensis*, *Opuntia engelmannii* en *Yucca baccata*. Ze is extreem zeldzaam in de natuur en bestaat slechts uit een paar kleine groepen, groeiende in een geografisch geïsoleerd gebied in het binnenste van de Grand Canyon. Ze is verwant met, maar goed te onderscheiden van *A. palmeri* en *A. delamateri*. In de Grand Canyon, maar meer naar het oosten toe, is *A. utahensis* ssp. *kaibabensis* op dezelfde manier gekoloniseerd maar wel in koudere gebieden. Exemplaren van *A. phillipsiana* kan men ook in Desert Botanic Garden van Tucson vinden.

Agave verdensis Hodgson & Salywon

Deze soort, die pas in 2013 werd beschreven, vormt open rozetten met een hoogte en diameter van 50-60 cm. Ze vormt rhizomateuze uitlopers. De bladeren staan onregelmatig gerangschikt, kort lancetvormig tot breed gerond, grijs tot blauwig, 28-47 cm lang en 5,5-13 cm breed. De bruine tot grijze bladranden zijn onregelmatig getand. De bruine tot grijze eindstekel is 1,8-3,4 cm lang. Bloeiwijze pluimvormig, 4,5-6 m hoog. Bloemen crèmekleurig tot bleekgroen, 42-57 mm lang, in de top van de bloeiwijze. Bloembuis 13-15 mm lang en 12-15 mm breed. Doosvruchten 3-hokkig, capsulair, met een dunne wand, langwerpig tot ovaal, 26-39 mm lang en 14-22 mm breed. De sikkelvormige zwarte zaden zijn 6,5 mm lang en 5 mm breed. De bloeiperiode valt in juni en juli; de zaden zijn rijp vanaf augustus-september.

Agave verdensis komt voor in centraal Arizona; het type is verzameld op een heuvel ten noorden van de Sacred Mountains nabij een archeologische plaats ten zuiden van West Beaver Creek, Yavapai County. Nauwe verwantschap bestaat met *A. yavapaiensis*, *A. chrysantha*, *A. shrevei* en *A. delamateri*, maar kan duidelijk onderscheiden worden.

Aangenomen wordt dat in de precolumbiaanse tijd deze planten werden gebruikt voor voedsel en vezels. Ze wordt namelijk gevonden nabij archeologische vindplaatsen. In de Desert Botanical Garden in Tucson leven cultuurexemplaren.

Agave yavapaiensis Hodgson & Salywon

Deze soort vormt open rozetten met rhizomateuze zijscheuten, 50-60 cm hoog en breed. De bladeren staan variabel aangelegd, lineair tot lancetvormig, grijs tot blauwig, 33-50 cm lang en 4-8

Afb. 7: Wendy Hodgson en Fritz Hochstätter op de groeiplaats van A. verdensis in de Verde Valley, Arizona

Afb. 8: Agave verdensis (fh 1000.103) Verde Valley, Arizona

cm breed. De bruine tot grijze bladranden zijn onregelmatig getand. De bruine tot grijze eindstekel is 1,6-3,1 cm lang. Bloeiwijze pluimvormig, 4-6 m hoog. Bloemen crèmekleurig tot geel, 42-57 mm lang, in het bovenste deel van de bloeiwijze aan onregelmatig staande, losse takken. Bloembuis 13-16 mm lang en 11-15,5 mm breed. Vruchten 3-hokkig, capsulair, dunne wand, langwerpig, 34-42 mm lang en 11-17 mm breed. De sikkelvormige, zwarte zaden zijn 5 mm lang en 4 mm breed. Bloeiperiode van juni tot augustus, de vruchten zijn rijp in augustus-september.

Agave yavapaiensis is schaars in de natuur. Ze komt voor in een geografisch geïsoleerd gebied in centraal Arizona (het type komt voor in Yavapai County nabij Page Springs) op open rotshellingen, in grasland en in pijnboom-jeneverbesbossen op hoogtes tussen 900 en 1200 m. Ze groeit samen met vele andere succulenten en cactussen.

Agave yavapaiensis is nauw verwant met *A. verdensis*, *A. chrysantha*, *A. shrevei* en *A. delamateri*, maar kan gemakkelijk herkend worden aan de grootte, vorm, blad en bloemstructuur.

Men neemt aan dat deze planten in de precolumbiaanse tijd gebruikt werd als voedsel en vezelplant, mede gezien dat de natuurlijke groeiplaatsen liggen bij archeologische plaatsen. In cultuur kan men de planten aantreffen in de Desert Botanic Garden in Tucson, Arizona.

Literatuur

Breitung, A. J. (1968). The Agaves. The Cactus & Succulent Journal Yearbook. p. 52, 53, 78.

Garcia-Mendoza, A. (2002). Distribution of Agave (Agavaceae) in Mexico. Cact. & Succ. J. (US) 74 (4): 177–188.

Gentry, H. S. (1982). Agaves of Continental North America. University of Arizona Press. 440-443, 520-527, 527, 531–545.

Hochstätter, F. (2015). Agave Linné (Agavaceae) Revision I en II, Website

Afb. 9 Agave yavapaiensis (fh 1000.102) Page Springs Region, Arizona

http//fhnavajoirt.org, p. 1-42.
Hodgson, W. C. (1999). Vascular plants of Arizona: Agavaceae - Agave. J. Arizona-Nevada. Acad. Sci. 32, 1: 1–21.
Hodgson W. C. & Slauson A. (1995). Agave delamateri (Agavaceae) and its role in the subsistence patterns of pre-Columbian cultures in Arizona. Haseltonia 3: 130–140.
Ullrich, B. (1990). Agave macroculmis Todaro en Agave gentryi Ullrich spec. nov., Succulenta 89 (10): 210-214.
Villarreal, J.A. (1996). Una nueva especie de Agave Subgenero Agave (Agavaceae) de Mexico, Sida 17(1): 191-195.
Zizumbo-Villarreal, D. et al.(2009). Archaeocological evidence of the cultural importance of Agave spp., in pre-Hispanic Colima, Mexico. Economic Botany 63: 288–302.

Vertaling en bewerking Ludwig Bercht

Postbus 510301
D 68242 Mannheim

OP BEZOEK BIJ…*BART HENSEL*

Rob Bregman

In de afdeling Amsterdam van Succulenta, enkele jaren geleden gefuseerd met de afdeling Gooi en Eemland tot Amstel- en Eemland, mogen wij ons gelukkig prijzen een aantal ervaren en enthousiaste liefhebbers in ons midden te hebben met een schitterende collectie cactussen. Na vorig jaar Ruud Tropper te hebben bezocht, mocht ik nu te gast zijn bij Bart Hensel in Vinkeveen.

Bart en ik kennen elkaar al jaren, we zijn van dezelfde generatie en beiden, dat mag ik toch wel zeggen, vitale zestigers. Hoewel de grijze haartjes steeds duidelijker zichtbaar beginnen te worden, zijn wij beiden toch een levend bewijs van de stelling dat het kweken van succulente planten je jong houdt en gezond is. En wij zijn de enigen niet.

Afb. 1: Bart bij zijn mammillaria's

Bart is net als ik in de jaren '70 van de vorige eeuw lid geworden van Succulenta. Hij kreeg de interesse in cactussen bijna letterlijk met de paplepel ingegoten door zijn moeder want al op 7-jarige leeftijd begon de kleine Bart met een cactuscollectie. Opgegroeid in Amstelveen kwam Bart in 1980 na zijn studie aan de TH Delft in Vinkeveen terecht en daar timmerde hij zelf in de achtertuin een houten kas van 3x6 meter in elkaar. Zoals de naam al zegt bestaat de bodem in Vinkeveen uit een dik veenpakket en dat heeft de vervelende eigenschap om in te zakken. De ongefundeerde houten kas werd daarom in 2001 vervangen door een aluminium kas van 6x6 meter die wel op een stabiele en onderheide betonplaat rustte. In 2007 werd een tweede kas aangeschaft van 4,5x6 meter die tegen de al bestaande kas werd aangebouwd, van elkaar gescheiden door een schuifdeur. De totale oppervlakte van de 2 kassen is ongeveer 60 m^2. Ze worden in de

winter verwarmd door een gaskachel die ervoor zorgt dat in de grote kas de temperatuur op ca. 10 graden blijft en in de kleinere kas enkele graden lager, afhankelijk van hoe ver de tussendeur openstaat. In de nok van de kassen is fijnmazig doek aangebracht om te voorkomen dat in de winter de warmte van de kachel te veel naar boven stijgt en dus niet aan de planten ten goede komt. Bart heeft een smalle maar diepe tuin waar de zon niet gehinderd wordt door bomen of bebouwing, dus aan de zuidzijde van de beide kassen was een ideale plaats voor 3 op tafels staande platte bakken. De achterzijde hiervan is voor een groot deel open zodat er zo veel mogelijk frisse lucht kan instromen. Een perfecte plek voor planten van het hooggebergte die je nooit genoeg licht en frisse lucht kunt geven.

Bart is begonnen met een gemengde collectie maar na verloop van tijd kreeg hij speciale interesse in enkele geslachten. We kunnen eigenlijk niet spreken van specialisatie want zijn gemengde verzameling bleef intact, alleen werden er van bepaalde geslachten meer soorten aangeschaft en gekweekt. Dat begon in de jaren '80 met de geslachten *Matucana* en *Lithops*. Op initiatief van toenmalig Succulenta-voorzitter Herman Rubingh werd toen een studiegroep Matucana geformeerd waar wij beiden deel van uitmaakten, samen met Peter Melis, Arnold Meerstadt, Ton Pullen en Paul Laney. Dat heeft geresulteerd in een lange serie artikelen in Succulenta. In die tijd bestelde Bart alle Matucana-zaden die de Peruaans/Tsjechische kweker Karel Knize in de aanbieding had maar dat bleken later in veel gevallen hybriden te zijn. Vooral de variëteiten van *Matucana haynei* bleken na uitzaai planten op te

Afb. 2: Een deel van de Matucana-collectie

Afb. 3: Een deel van de matucana's uit de haynei-groep in de platte bak

Afb. 4: De Lithops-verzameling

Afb. 5: Een deel van de Mammillaria-collectie

leveren met allerlei verschillende kenmerken, blijkbaar het resultaat van onzorgvuldigheid of ongewenste gasten (insecten). We maken daar nu grapjes over; als we een aparte plant zien of een plant met een afwijkende bloem, dan roepen we direct 'Knize'! Niet helemaal onterecht natuurlijk maar het is toch ook zo dat Knize niet allemaal hybridezaad verkocht en dat hij toch wel een paar heel aparte planten in zijn zaadlijst had staan. Een aantal van die 'hayneihybriden' staan in de platte bakken buiten de kas, samen met arequipa's, oroya's en enkele pedio- en sclerocactussen, een kweekmethode met een knipoog naar Ruud Tropper (zie Succulenta augustus 2014).

Ik was zeer onder de indruk van zijn Matucana-collectie, een van de mooiste die ik ooit gezien heb (afb. 2 en 3). Ik denk dat het ook een complete collectie is, afgezien van een paar recentelijk ontdekte (onder)soorten. Het wordt bovendien een spannend Matucana-jaar want de 'echte' *M. huagalensis* (met de lichtroze bloem, die heeft niemand anders in Nederland!) vertoonde nu voor het eerst knoppen. Dat wordt dus weer een artikeltje voor Succulenta.

Ook het geslacht *Lithops* neemt in Barts collectie een aparte plaats in. Eén tablet in de kleine kas is gereserveerd voor deze 'levende steentjes' (afb. 4), ook allemaal gezaaid in de jaren '80. Deze planten zijn nu dus zo'n 30 jaar oud en doen het nog steeds heel goed.

Na *Lithops* kreeg Bart interesse in het geslacht *Mammillaria*. Daarvan bestelde hij zaden van ongeveer 150 soorten bij diverse zaadleveranciers. Die planten staan nu te pronken in het middentablet van de grote kas en het ziet er fantastisch uit (afb. 5).

Een vierde groep planten waar Bart mee aan de gang ging was het

geslacht *Copiapoa*. Die staan in het middentablet in de kleinere kas (afb. 6). De interesse voor dat geslacht begon op een manier die mij bekend voorkwam, namelijk door een paar foto's in een boek. In dit geval was dat het bekende 'Het praktische cactusboek' van Walter Haage uit 1963, waarin op blz. 57 twee foto's zijn afgebeeld van *Copiapoa haseltoniana* en *C. cinerea* in hun natuurlijke habitat. Zo zie je maar hoe een paar foto's de hobby een nieuwe richting op kan sturen.

Uiteraard worden er ook zaden verzameld. Overal op de planten zag ik wattenstaafjes liggen, een beproefde methode om planten te bestuiven. Om insecten te weren, legt Bart een stukje gaasdoek over de bloemen. Een simpele en doeltreffende methode.

Bart kweekt zijn planten nu in flugsand, zoals inmiddels steeds meer liefhebbers dat zijn gaan doen. Hij mengt daar dan ongeveer 10% gewone potgrond doorheen. In het groeiseizoen wordt gemiddeld eens per 2 weken water gegeven, waaraan 0,5% voeding is toegevoegd, t.w. een mengsel van 3 soorten 'Albatros Hydro', elk met een verschillende N-P-K-verhouding. En dat bevalt hem uitstekend; de planten zien er fraai en gezond uit!

We zijn natuurlijk ooit allemaal begonnen met onze planten op te potten in een mengsel van potgrond en zand, grind en klei, zoals dat in de oude handboeken werd aanbevolen. Daarna kwam lavagruis in de mode, waarvan werd gezegd dat je alleen hoefde te verpotten als de plant uit zijn pot barstte. Nou, daar zijn we inmiddels van teruggekomen want planten die (te) lang in lava staan, raken op een gegeven moment van de wortel, en dan is het vaak einde verhaal. Dat was de ervaring van Bart, en ook die van mij. Toen kregen we Seramis, wat ook niet het ei van Columbus bleek te zijn. Nu dan lijkt flugsand het ideale substraat, maar misschien komt er over 10 jaar wel weer iets nieuws op de markt.

Reizen naar de cactuslanden heeft Bart natuurlijk ook gedaan, al vaak zelfs. In 1995 kon hij voor het eerst de matucana's in Peru bewonderen. Daarna werd Chili het reisdoel, een land waar hij inmiddels al 9 keer is geweest. Zijn laatste reis was eind vorig jaar, naar Mexico waar hij samen met Paul Klaassen de groeiplaatsen van alle Ariocarpus-soorten heeft bezocht. En als ik hem zo beluister, is hij nog lang niet uitgereisd!

Bart, voor nu dank je wel voor 40 jaar vriendschap en ook ik hoop nog lang te mogen genieten van je bijzondere collectie planten.

Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen
R.Bregman@contact.uva.nl

Foto's van de schrijver

Afb. 6: Een deel van de Copiapoa-collectie

EEN DAGJE OP DE TAFELBERG

Speedy (Bertus Spee)

Kaapstad werd rond 1652 gesticht door de Nederlandse VOC-zeevaarders aan de grote Tafelbaai. Aan de zuidkant wordt de stad overheerst door de 1000 meter hoge Tafelberg. Tegenwoordig ligt de moderne, ruim 2 miljoen inwoners tellende stad rondom dit massief heen, dat sinds 1998 tot Nationaal Park Tafelberg is verheven. Tevens behoort deze 260 miljoen jaar oude bergrug tot een van de 7 wereldwonderen (afb. 1).

Nieuwsgierig naar wat er op deze berg groeit, werd het plan geboren om hier eens te gaan kijken; volgens de boeken komen hier 8200 verschillende planten voor.

Een dag wachten op enkele medereizigers was hiervoor een geschikt moment. Het is mooi weer en onbewolkt als we 's ochtends vroeg door de stad heen richting kabelbaan rijden. Daar aangekomen, dat is aan de noordzijde van het bergmassief, staan er al busladingen toeristen te wachten. Dat is niet ons ding dus rijden we 2 km verder naar een parkeerplaats onder aan de Platteklip Gorge. Vandaar gaat een voetpad omhoog en er is ook niemand te zien op een parkwachter na.

We kopen een flesje water voor onderweg en beginnen dan aan de tocht. Het eerste gedeelte is vrij gemakkelijk. Langs het pad zien we talrijke *Protea arborea* (afb. 2), vol in bloei en ook een enorme bloeiende, struikvormende *Pelargonium cucullatum*. Als we halverwege onder aan de steile wanden komen begint de echte klim. Hier kijken we recht omhoog in de diepe kloof die tot boven toe de berg insnijdt. Het gaat nu zigzag omhoog en de kloof wordt steeds smaller, het laatste stuk zijn er zelfs traptreden uitgehakt in de rotsen. Het is hier vrij vochtig en overal druppelt water omlaag. Regelmatig drijven er nu

Afb. 1: De Tafelberg

Afb. 2: Protea arborea

wolken vanaf de Atlantische oceaan over de Tafelberg heen waarna ze als een lawine over de kliffen heen omlaag rollen en al snel verdampen. De Zuid-Afrikanen noemen dit “die tafeldoek” (afb. 3).

Hoog op de steile wanden groeien overal diverse mooie planten maar deze zijn totaal onbereikbaar. Na een klim van ruim 2 uur komen we, 660 meter hoger, boven op de Platteklip aan en daar hebben we tussen de wolkenslierten door een adembenemend uitzicht over Kaapstad (afb. 4). Je kunt hier wel 50 km ver kijken. Midden in de grote tafelbaai ligt het bekende Robbeneiland. Het valt gelijk op dat het hier een heel bijzondere biotoop is met veel waterpoeltjes en ook moerassige stukken (afb. 7). Boven op deze vrij platte vlakte zijn enkele wandelpaden aangelegd en zo kun je de hele 3 km brede berg rondlopen (afb. 5). Aan de oostkant loopt er ook een pad omlaag; dit komt uit bij de botanische tuin Kirstenbosch. We spotten hier diverse bloeiende bolgewassen zoals *Bulbinella, Albuca* (afb. 6) en ook gladiolen. Succulenten zien we hier niet veel, alleen enkele soorten *Lampranthus*, behorende tot de mesems.

In de moerassige gedeeltes zien we talrijke *Drosera capensis* (zonnedauw, afb.7 en 8) en ook de heel aparte orchidee *Holothrix villosa*, (afb. 9). Verder vinden we nog *Erica glutinosa, Euryops pectinatus, Helichrysum vestitum* (afb. 10) vol met knoppen, en talrijke

Afb. 3: “Die tafeldoek”

Afb. 4: Een geweldig uitzicht over Kaapstad

andere interessante planten. Volgens de literatuur moeten hier ook *Euphorbia caput-medusae, Aloe succotrina* en verschillende crassula's groeien, maar die hebben we helaas niet gevonden.

We komen halverwege de tocht ook langs de McLear's Beacon, met 1083 meter het hoogste punt van de Tafelberg; dit is tevens een monument ter ere van de eerste Europeaan die de Tafelberg beklom.

Na een lange wandeling langs vaak duizelingwekkende afgronden met geweldige vergezichten, komen we uiteindelijk op de noordelijkste punt van de Tafelberg aan. Hier is het station van de kabelbaan en is er ook een restaurantje waar we de intussen flink rammelende magen kunnen vullen. Een lekker biertje

Afb. 5: Een overstekende rots

Afb. 6: Albuca spec.

Afb. 7: Moerasgebied

Afb. 8: Drosera capensis

Afb. 9: Holotrix villosa

gaat er ook prima in.

Vanaf dit punt heb je een enorm weids uitzicht over de Atlantische Oceaan. De grote zeeschepen die in de verte passeren lijken wel notendopjes. Het is al ver in de middag als we besluiten met de kabelbaan terug naar beneden te gaan. Het is nu niet druk meer en we kunnen gelijk in de grote gondel waar wel 30 personen in passen. In 2 minuten zoeven we naar beneden waarbij de gondel ook nog ronddraait (afb. 11), dus ook nog een keer een mooi uitzicht op de steile kliffen. Beneden aangekomen moeten we nu nog wel 2 km lopen om terug bij de auto te komen. We rijden verder omlaag de grote stad in en komen dan aan de oude havens uit bij het Waterfront. Hier bevinden zich vele leuke restaurantjes en we sluiten deze enerverende dag dan ook af met een prima maaltijd.

Foto's van de schrijver

Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele

Afb. 10: Helichrysum vestitum

Afb. 11: De kabelbaan

MIJN ORANJERIE (3)

Annemieke van Ling

Het zonlicht is helaas steeds minder intens. En de dagen worden steeds korter. Toch bloeien nog enkele cactussen en mijn aasbloemen laten ook nog steeds hun reddingsboeien zien. Voor mijn Fockea crispa is het juist de tijd om te bloeien.

De vitrages haal ik over een maand weg. Dan zou ik al met de grote schoonmaak kunnen beginnen, maar daar wacht ik liever mee tot het nieuwe jaar. Met de stofzuiger, stoffer en blik of een doekje houd ik mijn oranjerie af en toe toonbaar. Maar ik moet toegeven, mijn kas is lang niet meer zo spic en span als aan het begin van het jaar!

In de eerste aflevering schreef ik dat ik mijn cactussen over het algemeen niet aai. Soms gebeurt dat wel! Als ik kinderen in de kas heb, laat ik ze voorzichtig over mijn lophophora's strijken om te voelen dat cactussen lang niet altijd prikken. Ook mogen ze voorzichtig voelen aan de stekels van andere cactussen. Dat doen ze altijd heel schoorvoetend.

Dat een stekelige euphorbia geen cactus is, is voor alle leken een openbaring. Ik steek dan mijn lesje af over die viltachtige kussentjes van cactussen, de areolen, het onderscheid tussen cactussen en 'gewone' vetplanten. Succes verzekerd: mijn publiek luistert aandachtig.

Veel mensen zien mij als een grote cactuskenner, terwijl ik mezelf na veertig jaar liefhebberij nog steeds als een

Afb. 1: Krasse knarren van Euphorbia obesa

Afb. 2: De fraaie knoppen van Gymnocalycium comarapense

Afb. 3: De knoppen van een gymnocalycium species

geïnteresseerde leek zie. Dat ik in die tijd toch wel enige kennis heb opgepikt, merk ik wanneer ik aardig wat vragen van een puzzel in Succulenta weet te beantwoorden.

Voor euphorbia's heb ik altijd een eigen plaats in de kas aangehouden. Een paar kanjers van planten gingen afgelopen voorjaar de container in omdat ze erg lelijke vlekken kregen. Daartoe behoorden een grote euphorbia die ik dertig jaar geleden zaaide onder de naam 'suzannae hort' en een echte *E. suzannae*. De eerste was waarschijnlijk een kruising, want de stammetjes waren veel te grof voor deze soort. Gelukkig heb ik nog stekjes van de planten. Van *E. obesa* heb ik inmiddels verscheidene krasse knarren van wel 20 cm hoog. Toen ik vorig jaar een mooi jong bolletje zag, kon ik het niet laten: die voegde ik aan mijn verzameling toe.

Natuurlijk beschik ik ook over de zo bekende potloodplant: *Euphorbia tirucalli*. Een daarvan is een stek die ik ooit stiekem meenam uit Madeira. Die stek begon het pas te doen toen ik hem bij het water geven een flinke plens gaf. Bij het overschrijven van de info uit mijn mapje in de computer, googel ik even om na te gaan of tirucalli met een of twee i's moet worden geschreven. Tot mijn verrassing ontdek ik dan dat deze plant mogelijk kankerbestrijdende eigenschappen heeft. Dit kan echter nog niet worden ondersteund door onderzoek. Volgens laboratoriumonderzoek zou het melksap zelfs kankerbevorderend zijn, maar bij muizen met kanker blijkt het immuunsysteem daarentegen een oppepper te krijgen. Het is nu de vraag wat onderzoek bij mensen uitwijst.

Veel van mijn cactussen zijn al meer dan twintig jaar oud. Voor leken is dat echter niet te zien.

Wanneer ik een vriendin vraag hoe oud een dertig jaar oude cactus is, schat ze 'tien jaar'. Een vriend vindt 'vijf jaar' zelfs al een aanzienlijke leeftijd. Het is maar goed dat mijn cactussen niet zo hard groeien, want anders had ik voortdurend te kampen met ruimtegebrek. Gelukkig kan ik grote overtollige planten vaak goed slijten via Marktplaats.

Creativiteit

Cactussen met hun bijzondere plantenlichamen en mooie bloemen stimuleren trouwens mijn creativiteit. Het bewust zien van je planten met hun bijzondere vormen, een knop die uitbarst in een kleurig geheel, het doet wat met je. Dat bewuste zien kun je trouwens versterken door je fototoestel met macro-instelling te gebruiken. Vanuit welke hoek zie je dan plant en bloem of knop op hun mooist? Met welke lichtval? Met je fototoestel leer je nog beter kijken.

Dat betekent natuurlijk ook wel dat je soms niet rustig op je stoel kunt blijven zitten. Op een warme zondagnamiddag merk ik bijvoorbeeld dat er geen zonlicht meer staat op de muur van onze glazen serre. Het ideale moment om een van mijn cactussen te fotograferen die drie bloemen heeft. Ik zit gezellig in de tuin wat te drinken samen met mijn man. "Ik moet nu even een paar mooie cactusbloemen fotograferen" verontschuldig ik me en vlieg overeind. "Jij hebt ook geen rust" verzucht mijn echtgenoot.

Zoals ik al eens zei, ken je als cactofiel de nodige zenmomenten. Maar helaas kan die mooie vorm van ontspanning ook uitmonden in een stuk stress wanneer je cactussen worden belaagd door plaaginsecten. Om moedeloos van te worden. Ik denk dat dat ook vaak de reden is waarom mensen weer gauw stoppen met hun cactushobby.

Wolluis is natuurlijk even geniepig als spint. Bij mijn cactussen moet ik daar voortdurend op bedacht zijn. Maar bij mijn euphorbia's en haworthia's hoef ik gelukkig nooit een bestrijdingsmiddel te gebruiken. Bij euphorbia's kan ik me dat goed voorstellen, want euphorbia's met hun wolfsmelk zijn giftig. Toch heb ik wel eens gelezen over spint bij deze succulenten.

Afb. 4: Gymnocalycium saglionis var. tilcarense

Het ruim honderd pagina's tellende boekje 'Ziekten en plagen bij cactussen in cultuur' van de Vlaming Pieter Colpaert geeft – dankzij de vele foto's ook letterlijk – een goed beeld van wat je bij je succulenten kunt aantreffen. Ik kwam het op internet tegen en toen mijn man het voor mijn verjaardag bestelde, bleek het helemaal vanuit Engeland te moeten komen. Op de voorpagina van het boek prijkt een door spint aangetaste lophophora, met fijne grijsgestreepte vlekken in het centrum. Mijn ervaring is dat lophophora's inderdaad gevoelig zijn voor (onzichtbare) spint.

Spint kan goed zichtbaar zijn bij planten als je fijn spinrag ziet met daarin rode stipjes. Het gaat dan om echte

Afb. 5: Mammillaria theresae

spint. Onze succulenten hebben echter meestal te lijden van valse spintmijt weet ik nu dankzij dat boek. Dit plaaginsect vormt nooit webben en is bovendien kleiner en daardoor ook onzichtbaarder. Ik heb vaak genoeg meegemaakt dat ik bij een cactus vergeefs met een fruittelersloep speurde naar spint. Als ik dan toch ging spuiten met een middel tegen spint kreeg hij weer frisse groene nieuwgroei en was de 'vergrijzing' van het oppervlak stopgezet.

In de eerste jaren van mijn hobby had ik gelukkig nooit last van spint. Toen dat wel zo was, heb ik zelfs cactussen weggegooid omdat ik bij mijn tuincentrum te horen kreeg dat er geen middel meer tegen spint zou zijn. Met de naam van een bestrijdingsmiddel ging ik uiteindelijk opnieuw naar het tuincentrum. Of ze dat spul maar voor mij wilden bestellen, want als particulier kon ik dat niet. Toen bleek dat het tuincentrum dit middel wel degelijk in de schappen had staan!

Alternatief

Door elk voorjaar wekelijks drie keer achtereen te sproeien met Masaï had ik geen last meer van spint. Maar afgelopen zomer moest ik helaas opnieuw de strijd aangaan tegen dit ongedierte. Nu is mijn potje met Masaï helemaal leeg en moet ik een ander middel gaan gebruiken. Het is niet meer verkrijgbaar.

Afb. 6: Thelocactus matudae

Luxan ER II zou een goed alternatief zijn. Een voordeel is dat het ook gelijk wolluizen bestrijdt. Maar is dit goedje wel geschikt voor cactussen? Calypso zou eveneens erg goed zijn tegen wolluizen. Is dat ook zo en is dit middel probleemloos te gebruiken bij cactussen? Als mijn voorraadje Admire op is, heb ik ook een ander bestrijdingsmiddel tegen wolluizen nodig. Want ook Admire is uit de handel gehaald omdat het schadelijk is voor bijen. Heel begrijpelijk, maar in mijn kas zijn geen bijen. Graag reacties van lezers die ervaring hebben met Luxan en/of Calypso.

Jarenlang had ik maar af en toe last van wolluis op een enkele plant. Ik kan me herinneren dat ik ooit bij één cactus het effect van zilverwater (Red.: een natuurlijk antibioticum) heb uitgeprobeerd. Want zilverwater zou zelfs goed zijn in de strijd tegen ongedierte op planten. Nou, dat heb ik geweten. Het leek alsof de wolluizen er welig onder tierden.

Alleen een enkele plant die wolluis had, kreeg gietwater met Admire. Dus ik deed jaren met één pakje. Maar vorig jaar bleken toch wat meer planten te zijn aangetast. Omdat ik geen Admire meer kon kopen, gebruikte ik eerst andere middelen waarmee ik moest sproeien. Dat was geen succes. Ik ging zelfs weer met een kwastje met half spiritus en half water werken! Met mijn fruittelersloep ontdekte ik dat de zeer kleine witte stipjes die ik op een stuk of tien planten zag, ook wolluizen waren en zelfs zo beweeglijk, dat ze gemakkelijk op andere planten konden overgaan. Volgens mijn boekje zijn dit de larven van wolluizen. Het was alarmfase rood. Ik moest toch echt weer gaan gieten met Admire!

Een tweede tuincentrum in mijn omgeving bleek toch nog een oude voorraad te hebben. Hoera! Daar ben ik gauw twee pakjes gaan halen. Een voorraad waarmee ik waarschijnlijk wel tien jaar vooruit kan, dacht ik nog even. Tegen die tijd zal er hopelijk een ander effectief middel zijn. Maar wat bleek, als ik al mijn planten ermee begoot, was al gelijk mijn hele potje met korreltjes op. Dat deed ik dus maar één keer. Zes weken later begoot ik alleen die planten die last hadden van wolluis. Na een derde gietbeurt waren een paar oude cactussen nog steeds niet wolluisvrij. Het ging mij aan het hart, maar ik heb ze toen in

de kliko gegooid.

Toen ik een grote *Gymnocalycium mostii* nader onderzocht, schrok ik. Achter op de plant aan de onderzijde, verstopt onder een zijscheut, ontdekte ik een groot wollig nest. Het was alsof ik de kraamkamer van aliens aanschouwde, zoals ik die pas in een film had gezien. Nou, op zo'n moment begrijp je wel dat cactusliefhebbers de brui geven aan hun hobby. Zeker als hun tijd al door andere zaken wordt opgeslokt!

Fruittelersloep

In mijn strijd tegen ongedierte maak ik dankbaar gebruik van een fruittelersloep. Lang geleden moest ik hiervoor naar mijn gevoel wel erg veel guldens afdragen. Maar het heeft zijn geld opgebracht. Het is een onmisbaar attribuut bij het opkweken van cactussen.

Snuitkevers en slakken heb ik gelukkig nog nooit gezien in mijn oranjerie. De kanjers van eetbare segrijnslakken bijvoorbeeld heb ik alleen buiten zien glijden. Wel vond ik tijdens mijn grote schoonmaak het huisje van een minuscuul klein torenslakje op de grond. Diezelfde huisjes had ik in de zomer ervoor ook voor het eerst in de tuin gezien. Hopelijk geen bedreiging voor mijn cactussen?

In mijn kas lopen ook wel eens mieren rond. In een wetenswaardige mail las ik dat mieren de geur van kaneelpoeder heel hinderlijk vinden. Dus strooide ik dit kruid in de hoeken bij de ramen. Tijdens mijn grote schoonmaakbeurt was ik dit allang weer vergeten. Wat zag ik daar liggen? Houtvezels? We hadden toch geen last van houtworm? Mijn echtgenoot stelde me gerust. Dat goedje had anders een veel lichtere kleur gehad. Eenmaal eraan ruikend ging me een lichtje op. Toen besefte ik ook dat ik het afgelopen jaar geen mier meer had gezien in de kas. Dat goedje helpt dus geweldig!

Annemieke.van.Ling@wxs.nl

SUCCULENTENNIEUWTJES

Wolter ten Hoeve

Kakteen und andere Sukkulenten is in deze rubriek het tijdschrift dat het vaakst behandeld wordt. Dat heeft ermee te maken dat dit tijdschrift maandelijks verschijnt. In het februarinummer (66-2) behandelt Peter Lechner de verspreiding en de variabiliteit van *Sulcorebutia crispata*. Ook gaat hij kort in op de 'geografische buren' van deze sulcorebutia, namelijk *S. hertusii*, *S. viridis*, *S. heliosoides*, *S. cantargalloensis*, *S. luteiflora*, *S. azurduyensis*, *S. roberto-vasquezii* en *S. lamprochlora*. Op grond van de vondsten van de laatste decennia wordt de oorspronkelijke beschrijving van *S. crispata* door Lechner enigszins aangepast. De auteur concludeert dat *S. lamprochlora* en *S. crispata* var. *muelleri* als synoniemen van *S. crispata* moeten worden beschouwd. In een kort artikel bespreekt Rudolf Schmied enkele klein blijvende gasteria's. Manfred Hils doet hetzelfde met *Mammillaria gracilis*. Hannes Schwager en Christoph Neinhuis hebben onderzoek gedaan aan een aantal zich vertakkende zuilcactussen. Ondanks het aanzienlijke gewicht van de zijtakken is de structuur van deze cactussen toch behoorlijk stabiel. Via computermodellen is gekeken welke spanningen zich voordoen op de aanhechtingsplaats van de zijtakken. Het is de bedoeling van de auteurs om hun resultaten te vertalen naar elementen die in de bouwwereld gebruikt kunnen worden. Ulrich Tränkle en Friederike Hübner zijn in Zuid-Afrika op zoek geweest naar *Cotyledon cuneata*. Zij vonden de in bloei staande planten in het Umdaus-dal.

Het maartnummer (66-3) bevat een niet alledaagse bijdrage over *Chenopodiaceae* (ganzenvoetfamilie) in Azerbeidzjan. Peter König heeft in dat land het Shirvan Nationaal Park bezocht, waar allerlei xero-halofyten voorkomen (succulenten die zich aan zouthoudende droge grond aangepast hebben). Diverse van deze succulente soorten worden belicht. Hans-Jürgen Neß verhaalt over een soort nachtvlinder waarvan de rupsen zich te goed deden aan zijn cactussen. De in Brazilië wijdverbreide *Rhipsalis lindbergiana* wordt door Andreas Hofacker behandeld. Ernst Koch brengt een plantenportret van *Rebutia narvaecensis*. Steffen Schmidt toont een uitgebreid portret van *Escobaria missouriensis* var. *navajoensis*. Hij vond deze kleine cactus, groeiend in spleten van zandsteenplaten aan de rand van een kloof, in de omgeving van de stad Holbrook in de Amerikaanse staat Arizona. Op het ernaast gelegen vlakke terrein vond de auteur *Toumeya papyracantha*.

In de Karteikarten worden in februari en maart de volgende gymno's ten tonele gevoerd: *Gymnocalycium esperanzae, G. kuehhasii*, *G. schuetzianum*, *G. ochoterenae*.

In de januari- en februarinummers van **CaVeKa** (28-1, 2) worden weer diverse planten geportretteerd. *Turbinicarpus subterraneus* subsp. *booleanus* en *Lophophora diffusa* worden uitgebreid belicht (Freddy Lampo), evenals *Haageocereus pseudomelanostele* (Rob de Bock). *Umbilicus rupestris*, *Kalanchoe schimperiana* en *Mammillaria glassii* subsp. *ascensionis* krijgen van D. Fondateur een beetje ruimte toebedeeld. Rob de Bock gaat in op de al dan niet aanwezige verschillen tussen *Gymnocalycium horstii* en *G. buenekeri*. Myriam Desender-Bruneel vraagt zich af wat we met al die beestjes moeten doen. Het gaat natuurlijk over beestjes die als ongedierte voor de succulenten beschouwd worden. Diverse tips worden door Myriam aangedragen.

Het eerste nummer van 2015 van **International Cactus Adventures** (nr. 105-2015) is een special, geschreven door Rick Fencl en gewijd aan biodiversiteit, conservatie en cactussen. Na een algemene inleiding over de negatieve invloed van de mens op ecosystemen worden in de

volgende hoofdstukken de biodiversiteit van de Chihuahua-woestijn, de Sonora-woestijn, het Colorado-plateau, de Mojave-woestijn en het Great Basin uitgebreid behandeld.

Cactus and Succulent Journal (87-1) begint met een 'nieuwjaarsborrel', namelijk een artikel over de productie van mezcal, het zusje van tequila. Dan Mahr heeft voor de tekst van dit lekkere stuk getekend. De agaven die voor de productie van mezcal gebruikt worden zijn o.a. *Agave angustifolia*, *A. karwinskii*, *A. potatorum* en natuurlijk *A. tequilana*. De procedure voor het bereiden van mezcal wordt uitgebreid beschreven (don't try this at home?) en ook wordt een blik in de toekomst geworpen betreffende deze alcoholische versnapering. Gerhard en Gisela Boehm berichten over hun pogingen om locaties van *Echinocereus russanthus* subsp. *weedinii* in Texas te onderzoeken. Doordat sommige locaties op privéterrein lagen, bleek toegang lastig te zijn. De omgeving van Mt. Livermore kon wel onderzocht worden en daar was *E. weedinii* te vinden. Gordon Rowley geeft een overzicht van de impact die recent DNA-onderzoek heeft gehad op *Aloe*, *Haworthia*, *Gasteria* en verwante geslachten. Leonard Newton en Joachim Thiede brengen enkele wijzigingen aan in de status van twee recent beschreven taxa van *Sansevieria pinguicula*. Zij beargumenteren waarom zij subspecies *disticha* degraderen tot vorm en variëteit *nana* tot subspecies van *S. pinguicula*. Joachim Thiede toont aan de hand van oude documenten aan dat de op de Comoren voorkomende en in 2006 beschreven *Aloe alexanderi* 100 jaar geleden al ontdekt is door Voeltzkow. Ray Stephenson gaat in op het voorkomen van *Petrosedum pruinatum* in het noorden van Portugal. Hij voegt enkele vindplaatsen toe aan de reeds bekende locaties.

Het Tsjechische **Kaktusy** (1-2015) vangt aan met een artikel over *Rebutia einsteinii*, geschreven door Rudolf Slaba. De auteur heeft 6 vindplaatsen onderzocht, waarbij de populatie op de Encrucijada-locatie dusdanig groot was dat hij kon concluderen dat *R. einsteinii* een zeer variabele soort is, zowel wat betreft kleur van het plantenlichaam, kleur en aard van de bedoorning en kleur en grootte van de bloemen. Maria & Vlastimil Lukešovi beschrijven in deel 2 van hun reis in de omgeving van Cuatrociénegas de planten in Valle El Hundido. Ivan Milt brengt een uitgebreid portret van *Gymnocalycium cardenasianum* en *G. armatum*. Stanislav Stuchlík heeft 3 groeiplaatsen van *Notocactus herteri* bezocht. Gezien de grote verschillen tussen deze groeiplaatsen concludeert Stuchlík dat *N. herteri* niet erg kieskeurig is. Mirek Sochůrek verhaalt over zijn geslaagde zoektocht naar de op Baja California voorkomende *Echinocereus maritimus* subsp. *hancockii*. Rudolf Slaba en Mirek Sochůrek brengen verslag uit van hun bezoek aan een groeiplaats van *Sulcorebutia trojapampensis*. Hetzelfde doet Jaroslav Vich voor de in Marokko voorkomende *Euphorbia officinarum* subsp. *echinus*. Jan Říha besluit dit nummer met een stukje over *Mammillaria stampferi*.

De eerste special van **Kaktusy** in 2015 gaat over het geslacht *Austrocactus* (in het Tsjechisch geschreven).

De Tsjech Petr Pavelka tekent voor de eerste bijdrage in het Franse **Cactus & Succulentes** (6-2). Zijn artikel, dat al in 2013 in Kaktusy gepubliceerd was, gaat over huernia's en andere succulenten in Angola. Het eiland Cedros, gelegen in de Stille Oceaan ten westen van Baja California, is het doelwit geweest van Jean-Marc Chalet. De door hem gevonden succulenten worden genoemd en getoond. Denis Diagre-Vanderpelen schrijft andermaal over de botanische tuin in Meise, België. Het echtpaar Crochet bespreekt de op Madeira voorkomende aeoniums A. glutinosum en A. glandulosum. De publicatie van Thierry Botta en Frédérique Dumont gaat over de gecontroleerde bestuiving van Boswellia sacra, een in de natuur bedreigde plant met de status VU (vulnerable).

Het Engelse Cactus World (32-4) begint met een zeer uitgebreid verslag van de BCSS International Convention, geschreven door Roland Tebbenham. De auteur geeft

samenvattingen van de lezingen van deze in juli 2014 gehouden bijeenkomst. Robin Savory is een aantal jaren geleden verhuisd naar het in het zuiden van Spanje gelegen Casarabonela. Daar viel hij met zijn neus in de boter, want vlakbij dit pittoreske plaatsje is de grootste Spaanse verzameling van cactussen en succulenten te vinden. Met zijn artikel maakt hij mooie reclame voor deze botanische tuin. Ernst van Jaarsveld publiceert een nieuwe gasteria, en wel *Gasteria barbae*, een kleinblijvende soort die op kliffen langs de kust groeit (in het meest oostelijke deel van de Westkaap). De nieuwe soort behoort tot de sectie *longiflorae* serie *longifoliae*. Een reisverslag over Chili komt uit de koker van Jonathan Clark. In dit eerste deel beschrijft hij de cactussen die hij tegenkwam toen hij vanuit Santiago met Paul Klaassen naar de omgeving van Huasco reed. De focus bij deze reis lag op de copiapoa's. Eddy Harris schildert portretten van een viertal mesems, te weten *Cheiridopsis caroli-schmidtii*, *Vanheerdea primosii*, *Psammophora longifolia* en *Aloinopsis rosulata*. Detlef Schnabel brengt drie, in zijn ogen interessante, euphorbia's voor het voetlicht. Het betreft *Euphorbia esculenta*, *E. gorgonis* en *E. squarrosa*. Michael Lange heeft zich beziggehouden met het mysterie rond *Echinocereus kunzei*. Oorsprong en status van deze echinocereus zijn niet bekend. Onderzoek van oude literatuur en van planten in Dahlem-Berlin (deze zijn waarschijnlijk afkomstig van de originele importplant) brengen Lange tot de conclusie dat *E. kunzei* hoogstwaarschijnlijk een natuurhybride is, afkomstig uit New Mexico, USA. Colin Walker besteedt uitgebreid aandacht aan *Aloe hardyi*, een echte 'cliffhanger'. Darrel Plowes brengt de nieuwbeschrijving van *Crenulluma collenetteae*, een stapelia-achtige soort welke door Sheila Collenette ontdekt is op de top van Jabal Waggas (Saudi-Arabië), nadat zij daar met een helikopter geland was. Gordon Rowley presenteert de hybride x*Alworthia* 'Fantasy', oorsprong onbekend. Eric Ribbens en Summer Zwetkow hebben een aantal vindplaatsen van opuntia's in de Amerikaanse staat Iowa opgezocht. Van de drie in Iowa voorkomende soorten, *Opuntia humifusa*, *O. fragilis* en *O. macrorhiza* zijn de laatste twee soorten het zeldzaamst.

Het aprilnummer (66-4) van **Kakteen und andere Sukkulenten** start met een bijdrage van Graham Charles over twee recent door hem beschreven matucana's uit het noorden van Peru. Het betreft de soorten *Matucana oreodoxa* subsp. *roseiflora* en *M. rebutiiflora*. Rudolf Schmied brengt een portret van *Psammophora longifolia*, een in het zuidelijk kustgebied van Namibië voorkomende succulent die in de winter bloeit. Andreas Hofacker vestigt de aandacht op *Schlumbergera* x *exotica*, een hybride van *S. truncata* en *S. opuntioides* die gekenmerkt wordt door vijfkantige segmenten. Thomas Brand laat de verwoestende werking zien die *Hercinothrips bicinctus*, een minuscule tripssoort, op aloë's kan hebben. De bestrijding is gelukkig relatief eenvoudig. Ernst Kluge is in de Braziliaanse deelstaat Minas Gerais op stap geweest. Vanuit Grão Mogol werd een pad gevolgd dat heuvelop ging. De planten welke Kluge onderweg tegenkwam, o.a. *Cipocereus minensis* en *Pilosocereus fulvilanatus*, worden belicht. Friederike Hübner en Ulrich Tränkle beschrijven hoe zij een bloeiende *Orbea ciliata* in de natuur aantroffen. Geschiedenis en kweekadviezen betreffende deze succulent worden genoemd. In de Karteikarten worden twee echinocereussen uit Baja California belicht, en wel *Echinocereus ferreirianus* en *E. lindsayorum*.

In het Belgische blad **CaVeKa** worden het maart- en aprilnummer (28-3, 28-4) gevuld met besprekingen van de volgende planten: *Coryphantha roederiana* (Freddy Lampo; hij ziet deze soort eerder als een synoniem van *C. salinensis* dan als synoniem van *C. sulcata*), *Ancistrocactus megarhizus* (Freddy Lampo), *Sulcorebutia flavissima* en *S. arenacea* (Paul Neut), *Columnea* x kewensis (D. Fondateur), *Adenium obesum* (Freddy Lampo), *Astrophytum ornatum* (Paul Neut), *Mammillaria petterssonii* (A. Mateur), *Gymnocalycium chacoense* (Rob De Bock).

Verder staan er korte verhaaltjes in over sceletiums (Paul Neut) en over het enten van een cristaat van *Espostoa lanata* (Myriam Desender-Bruneel).

In het eerste nummer van 2015 van **Cactus World** (33-1) voltooit John Pilbeam zijn gymnocalycium-alfabet. De soorten die beginnen met de letters N – Q waren ruim een jaar geleden aan bod gekomen en nu is het de beurt aan de resterende letters R – Z. Het artikel is gelardeerd met foto's van diverse besproken planten. Een yucca-hybride, *Yucca* 'Anna' wordt gepresenteerd door Benny Jensen. Het betreft een hybride tussen *Y. glauca* en *Y. filamentosa*. In de rubriek 'In my greenhouse' staat Gregg DeChirico centraal. Hij beschrijft hoe de succulentenhobby zich bij hem ontwikkeld heeft en hoe zijn huidige collectie eruit ziet. Tom McCoy en John Lavranos voeren een nieuwe aloë ten tonele, en wel *Aloe zubb*. Deze aloë is feitelijk een oude bekende, want ze circuleerde in verzamelingen veelal onder de naam *A. sinkatana*. McCoy heeft zowel het Sinkat-gebied als de Erkowit Hills in Sudan bezocht. De eerste locatie is de typevindplaats van *A. sinkatana*, en McCoy vond daar de gewenste soort welke in collecties amper aanwezig is. In de nabijgelegen Erkowit Hills vond McCoy een geheel andere, veel kleinere aloë, die wel in collecties aanwezig is, maar onder de onjuiste naam *A. sinkatana*. Deze 'pseudo-sinkatana' is feitelijk de nieuwe *A. zubb*. Alan Ritchie wijdt enkele pagina's aan het Organ Pipe Cactus National Monument, een welbekend park in het zuiden van de Amerikaanse staat Arizona. Peter Berresford brengt verslag uit van enkele tochten naar de Sierra del Carmen, een in het noordwesten van de Mexicaanse staat Coahuila gelegen berggebied. Diverse cactussen komen in woord en beeld naar voren, waarbij de echinocereussen centraal staan. Door de afgelegen ligging van dit gebied betekende een lekke band dat er enkele uren gereden moest worden om een reparateur in de bewoonde wereld te vinden. Een ander aspect was dat er in het wild gekampeerd werd, waarbij ook enkele verrassingen voorbijkwamen: een in smetteloos wit kostuum gestoken Mexicaan die zomaar op een heuvelrug achter de tent verschijnt en weer verdwijnt, of een beer waar het oog plotsklaps op valt als je bij het zoeken naar cactussen je hoofd een keer opricht. Een smakelijk toetje werd het gelukkig noch voor mens, noch voor dier ☺. Leonard Newton brengt een nieuwbeschrijving, en wel van *Aloe niensiensis*, een aloë die in het Niensi-gebied in Tanzania gevonden kan worden. De nieuwe soort lijkt verwant te zijn aan *A. erensii* welke bijna 1500 km noordelijker te vinden is. Jan Emming gaat in op de eetbaarheid van de vruchten van cactussen en dan vooral op de vruchten van *Stenocereus gummosus* en *Carnegiea gigantea*. De Zuid-Afrikaanse 'aloë-artiest' Eric Judd wordt geportretteerd door Colin Walker en Gideon Smith. Eric Judd heeft talrijke schilderijen van aloë's gemaakt.

In het eerste artikel van het 'vetblad' **Avonia** (33-1) wordt de lezer door Jörg Ettelt naar Slowakije gebracht, waar hij in het mooie berggebied Mala Fatra op twee locaties *Sempervivum globiferum* subsp. *hirtum* ontdekte. Stavros Apostolou bespreekt *Pseudolithos cubiformis*. De botanische tuin van de Mexicaanse stad Oaxaca wordt belicht door Karla Gonzales en Javier Mera. Deze in een voormalig klooster aangelegde tuin bevat talrijke in de staat Oaxaca voorkomende planten. Ray Stephenson levert kritiek op een eerder verschenen artikel van Massimo Afferni over een natuurlijke hybride tussen *Sedum creticum* en *S. cypricum*. Afferni levert er commentaar op. Konny von Schmettau, woonachtig in Swakopmund, levert een uitgebreide bijdrage over de Namibische woestijn. Flora, fauna en geografie komen aan bod. Jon Rebman bespreekt een stuk of tien minder bekende succulenten van Baja California, zoals *Baeriopsis guadalupensis*, *Bajacalia crassifolia*, *Bursera filicifolia*, *Dudleya blochmaniae*, *Ibervillea sonorae* en *Stenotis mucronata*.

Vreebergen 2
9403 ES Assen

SUMMARY

Rob Bregman

Ben Zonneveld leads it off with an explanation of his work on genome size determination in plants by means of flow cytometry. After *Gasteria* and *Haworthia*, he is now working on the entire Dutch wild flora.

Theo Heijnsdijk continues his series on the old 'Verkade' books on cacti and other succulents. Now *Mammillaria hahniana* is dealt with. Its taxonomic history is outlined, with the first description published in 1929 by Werdermann. At the time, the plant was presented as a new 'old man cactus' (*Cephalocereus senilis*) because of its long white soft radial spines. Another popular name is 'birthday cake cactus', referring to the small elongated red fruits arranged in a circle around the apex. The former species *M. bravoae*, *M. mendeliana* and *M. woodsii* are now considered subspecies of *M.hahniana*.

In his series 'in the spotlight' Bertus Spee presents brief information about *Astrophytum capricorne* ssp. *niveum*, *Echinocereus gentryi*, *Mammillaria hernandezii* and *Sedum sieboldii variegatum*.

Harrie Jans reports about his trip to the island of Socotra, located 350 km southeast of Yemen in the Indian Ocean. The island is famous for its unique flora and fauna, with 307 endemic plant species. National symbol is the dragon blood tree (*Dracaena cinnabari*).

Annette Soesanto and Paul Laney congratulate Notocactus and Frailea specialist Karl-Heinz Prestlé on his 90th birthday. Special attention is paid to his 2000 Internoto article about a 'new' red flowering Notocactus species, a picture of which appeared in a 1930 cactus handbook. In fact, this plant turned out to be a normal yellow flowering *N. concinnus*, the flower petals painted red in the originally black and white picture.

Fritz Hochstätter brings part 2 of his study on the genus *Agave*. *A. gentryi*, *A. montana* (series Hibernicae), and *A. delamateri*, *A. murpheyi*, *A. phillipsiana*, *A. verdensis* (series Hodgsononiae) are depicted and briefly described.

Last spring I visited Bart Hensel, a hobbyist with more than 40 years of experience, specialized in the *Matucana*, *Copiapoa*, *Lithops* and *Mammillaria*.

Bertus Spee flied to Cape Town, South Africa, to admire the special and spectacular flora of the 'Tafelberg' (table mountain).

In a third contribution on her succulent plant collection, Annemieke van Ling focusses on her struggle against all kinds of pests. Too bad that several good-working insecticides are not available anymore.

Wolter ten Hoeve summarizes the contents of other journals on succulent plants.

Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen
R.Bregman@contact.uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers en adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues and address changes to:
D.H. Roozegaarde
Banninkstraat 5
7255 AT Hengelo (Gld)
Tel.: +31(0)575 465270
E-mail: ledenadministratie@succulenta.nl

Ben Zonneveld	Redactioneel	200
Theo Heijnsdijk	Mammillaria hahniana De vlokkige kranscactus	201
Bertus Spee	Voor het voetlicht	207
Harry Jans	Socotra, de 'Galapagos' van de Arabische wereld	209
Annette Soesanto & Paul Laney	K.H. Prestlé 90 jaar.	217
Fritz Hochstätter	Het geslacht Agave - Deel II	221
Rob Bregman	Op bezoek bij....Bart Hensel	230
Bertus Spee	Een dagje op de Tafelberg.	234
Annemieke van Ling	Mijn oranjerie (3)	239
Wolter ten Hoeve	Succulentennieuwtjes.	245
Rob Bregman	Summary	249

succulenta vereniging van cactus- en vetplantenliefhebbers

COLOFON
http://www.succulenta.nl
E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:
Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat:
Mevr. R. Maessen
Weezenhof 1232
6535 EZ Nijmegen
E-mail: redactie@succulenta.nl

Hoofdredactie:
C.A.L. Bercht
E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl
H.W. Viscaal
E-mail: hwviscaal@gmail.com

Redactie:
R. Bregman
E-mail: R.Bregman@contact.uva.nl
W. ten Hoeve
E-mail: tenho11@hetnet.nl
H. Ruinaard
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl
B.J.M. Zonneveld
E-mail: Ben.Zonneveld@naturalis.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset
Doetinchem

Bij de voorplaat:

Adenium obesum subsp. socotranum

Foto: Harry Jans

©Succulenta jaargang 94 (5) 2015